„ЗАСТАВА“ излази гринут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број 38. У Новоме Саду у петак 2. априла 1871. Год. VI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са овим бројем улазимо у другу четврт овогодишње претплате.

Позивамо уљудно све поштоване пријатеље овога листа, којима је рок претплати истекао, да исту поновити изволе и то за времена, да би се избегле забуне у отправљању листа.

Скупим искуством приморани изјављујемо, да се лист ни коме предбројнику без претплате, неће слати. Ово спомињемо једно с тога, што смо ради у напред одбити од себе пребацивање, ако би се тачношћу с наше стране, коме случајно привидна увреда нанела, а друго и с тога, што заиста више нисмо у стању подносити толике вересије у публици.

Као што смо у прошла два броја изјавили,

тренутка имам уза-се 200 одважних момака као пратњу и три пуна револвера у џеповима. Доста дуго бејах луд, да идем без оружја и и без пратње. Данас сам се тврдо решио, да размрскам главу првоме који пође к мени да ме ухапси. Не кријем се; слободно ходам по улицама.“

И осим тога очитог доказа још је пуно других који говоре за то, да је у Паризу овладала анархија и да тамо памет више не господари, него су се страсти дочепале уздица владе, пак тако без икаква плана пале и жаре. И то и јесте знак скоре пропасти ове револуције коју је Виктор Хиго још 1848 године предсказао. Он је онда писао: „Социјализам или црвена република, једно је исто; јер ће и он здерати тробојницу и уздићи крваву, црвену заставу. Из метала вандомског стуба коваће новце. Салик Наполеона (I.) збациће и

да створи неку средњу странку, са којом би се влада погодила. Како Чеси неће ни јоте да попусте од своје декларације, то ће и ова министарска шетња бити цислитави само од штете као и све остале, јер се тим само — време арчи.

У транслитави, у Угарској сабор је ради ускршњи празника на кратком распуту. — Као што „Реф.“ дознаје делегације ће се састати 11. маја и то у Бечу.

О стварма, које се непосредно нашег народа тичу, најважније је: да указом од 26. марта хрват. слав. влада сазива сабор тројединице на дан 20. маја (1. јуна) т. г. у Загреб.

По томе ће се до који дан и избори посланика за загребачки сабор расписати.

Сад дакле не треба часа почасити.

католичком конгресу у свези и у већини. Феудално клирикална већина беше од неки 95. чланова према 55 чланова либералне странке, ма да је „Унг. Лојд.“ израчунао, да ови последњи заступају велику већину народа, а први мањину.

На страни либералне левице и опозиције на конгресу видесмо такође и људе, који су били или су и сад у високим државним службама, као: Бартала, Гајзага, Д. Хорвата, и т. д. од који први либерално-конзервативној, други Деаковој странци спадају.

Ваља знати, да и у опозицији у конгресу, и ван конгреса, има две струје; једна је, која хоће автономију и конгрес, као орган исте, али која би троје хтела: прво, да делокруг конгреса разшири према црквеној власти; друго, да на конгрес пренесе она права врховног патронатства, која су досад вршили краљ, зем. законодавство, и односно влада; треће, да сва, па и бискупска и капитолска црквена добра прогласи имаовином целе цркве, и да их стави под управу конгреског одбора. Другој струји у обште немили се конгрес; она у њему види двоје: прво полугу за клирикално-феудалне агитације и на политичном пољу, кристализацију конзервативни елемената, друго квасац за „народносне“ агитације најпре на црквеном, па онда тим живље, и поспешније на политичном пољу. Отуда види она опасност за мађарску народност, за мађарску државу, и зато је противу сваког прикупљања, кристализације државни честица (атома, грађана) осим на политичном пољу, у државном сабору. Не само Гици, него и Деак, који на конгресу ни учествовати не хтедоше, спадају овамо; код крајњи левичара долази томе и тај обзир, да они у конгреској автономији сматрају силу, која стеже личну вероисповедну слободу, која врећа слободу савести и вероисповести.

По све конгреске странке видићемо и на црковном пољу сложне у једноме; а то је: да све тако удешавају, како ће све, а особито постављање архијепископа, и други прелата бити у мађарским рукама, како да Словаци, Русини, и други Славени неби дошли до своји архијереја, своје народности и свога народног правца, као што ћемо доле показати.

Сад да видимо главне предмете саветовања, и тачке у којима се странке разликују.

II.

Обсег автономије, и њени органи.

По већини делокруг конгреса обузима: „Лична наименовања, обшту наставу, католичка, црквена добра, фондове и закладе, и у обште све католичко-црквене световне послове, који се не тичу у строгом смислу узете догматичне, црквено-правне, литургичне, и црквено-дисциплинарне ствари, и који се црквени (ваљало је рећи духовни) и световни вероисповедника заједнички тичу (§. 2.) Мањина је предлагала: да се код „дисциплинарни ствари“ каже: „који се (послови) не тичу унутрашњи дисциплинарни ствари“, и према томе је код §. 24. предлагала, да се каже: „он (конгрес) уређује дисциплинарни поступак у погледу таки тегоба, које се дижу противу професора и учитеља, или противу званичке автономије у обзиру њини званични функција, и у обште које се дигну противу световни и духовни лица у обављању њини функција, које су им у круту автономије поверене“. Већина не хтеде то примити, но овако: Он (конгрес) уређује дисциплинарни поступак у погледу тегоба, које се дижу противу професора и учитеља, или противу званичника автономије, у обзиру њини званични функција. Поред тога одређује модалитете (начине), по којима се решавају питања, која се у обзиру автономије између духовника, обштина, између органа и званичне автономије породе“. Даља је разлика што се школа тиче у том, што мањина хоће, да се контрола конгреса разпрострe на богословске и семинарске заводе — а већина то неће; (§. 15.), даље мањина је хтела, да конгрес има и у свима другим стварима, које по §. 2. не спадају у његов делокруг, има право петиције, (молбе, представке), т. ј. у стварима догме, обреда, црквене унутрашње управе, и црквене унутрашње дисциплине), што је већина одбацила; даље, мањина је предлагала, да врховна патронатска права краља и државе пређу на конгрес (§. 3. њеног предлога) а већина је на-

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

на недељни лист за народ.

ГЛАС НАРОДА.

Тако смо наумили да се зову новине за које је оглашено у „Застави“, да ће их издавати народна штампарија а уређивати Панта Поповић, и за које смо одлучили да о **Ђурђеву дну** света угледају.

Само име казује већем, шта ће бити посао тих новина.

Посао њихов биће пре свега ово: да раде на том, да се на царском престолу, да се у дворови царевих доглавника, да се на сабору у Пешти, на сабору у Загребу, на сабору у Карловцима, на конгрегацијама у Сомбору, Вуковару и т. д. на скупштинама у регименти, у срезу у општини, да се свуда и на сваком месту, чује права воља и невоља народа, а то ће само онда бити ако и орач и занатлија и трговац, ако читав народ дође дотле, да пре свега добро зна своја права и своје дужности, да зна свако шта му треба шта не треба, шта мора шта не мора, да уме то казати онако, да га други разумети може, и, што је најважније, да то не само уме него и да сме казати свакоме у очи, било цару, било патријару, било министру, жупану, генералу, кнезу, нотарошу, кмету, пандуру и. т. д. — иначе бадава је сва мука! Могу се оно неколико људи, што за народ раде, преко главе преметути, могу из Ваца никад и не излазити; јер, — није доста да је само вођа мудар и јуначан него и војници му морају таки бити — и баш за то ће нам, као што рекосмо, први посао и бити: да свуда и до најмање колебе српске ширимо знање и слободу.

Други ће нам посао бити: да радимо на том, да нам народ што имућнији буде; јер без имања нема ни слободе ни знања.

Човеку, који, ако један дан не ради, други дан нема шта јести, није до књиге ни новина; а онај опет, који је другима дужан, тај мора навек да се обазире на то: шта мисле они, од којих је новаца узајмио, па тако навек и кад се бира посланик на сабор, и кад се бира кнез или бележник и на скупштини и у селу и у крчми и у свувачи, мора да држи уз њих, те изгледа као да је сен њихов а не човек за себе. Дужан и сужан готово је све једно.

Када смо наумили да покренемо лист за народ имали смо све ово пред очима. За то смо и одредили, да лист овај, који ће излазити сваке недеље на табаку, колико год могуће буде онима, који га буду наручили, у недељу долази, када и онако и највећи сиромашак одмара се, можда не с тога, што не би хтео радити, него што му на тај дан нико посла не даје, па тако и тај дан неће седети бадава него ће, учећи се из новина: како се привређује, како се чува и новац и здравље и т. д. припремити се за даљи рад. Ми не можемо никоме дати блага; али ћемо се трудити, да упућујемо сваког, који нас слушао буде, како ће што лакше, ако не баш до блага, а оно бар до толика иметка доћи, да буде господар у својој кући, па да не клања пред сваким чивутом и онима, који су гори од чивута.

Да би и најсиромашнији човек могао овај лист држати, метли смо му цену тако малу, да без наше штете мања не може бити.

Лист ће стајати на год. 3 фор. а. вр. а на четир месеца 1 ф. Ни пуних 7 новчића заједно с поштом не треба дакле па да се добије табак наштампан, пун поуке и забаве.

Новине су ове тако јефтине, да је скупље кад их од другога узимаш у зајам да читаш, него кад их сам плаћаш; јер док га намолиш, да ти их даде, док одеш по њих и

ОГЛЕД НА КАТОЛИЧКИ КОНГРЕС.

олички конгрес, који се јесенас састао, вши 27. чланова за израђење предлога ојству, одгодио се био, састао се и опет ана марта, и у 18. седница до 30. марта вршио је свој први посао, т. ј. устројтоличке црквене автономије, и избрав чланова, који ће се за извршење конзакључака старати, и опет се одгодио. имо поглед на овај конгрес, и на њеадњу, тим више, што се и наш конгрес бним стварима бави, и да му видимо ите.

ћемо најпре погледати на дух, значај ац овога конгреса, који се у главној ви о „устројству“ огледа, затим ћемо дати поједине главне тачке устројства, у особеној расправи обележене.

I.

к, значај, правац овога првог католичког а био је „клирикалан“, као што у прху није ни могло другчије бити, осоад се узме, да је он постао по изборду, који је тако рећи октројисан, ва, пошто му је извор у конференцији, примас првобитно и по вољи сазвао.

оличку автономију потражила је катојерархија још год. 1848. и то поводом, начује такође и смер јерархије у том . До год. 1848. именовао је уг. краљ, остолски, правом врховног патронатства пископе, епископе и друге прелате ка, представљајући прве папи на осве; државна је власт такође руковала, као сад још рукује добра и закладе катоцркве, и школа. Како је пак год. 1848. представнички сустав законодавства, и ентарни сустав владавине, и како §. 7. од год. 1848. прописује, да уг. краљ наименовања обавља уз премаподине, даво савету одговорног министра, који на у немора баш католик бити, то се кајерархија побоја за свој уплив и поте потражи начина, како да речена наља и управу добара и закладе из руку е владе изтргне, и у своје руке доједно како да свој уплив на основне народну наставу што више и дуже противу навале либерализма, који се а наставу у световне руке преузме. н, ту еманципацију, ослобођење цркве ије од државне власти нашао се у подтономији католичке цркве, у онакој ји, какву је еванђеличка црква већ , и да би јерархија за ту своју тражбу и подпоре нашла код свога „вернога“ то је наравно на то дошла, да орган омије буде „конгрес“, сабор и духовни ни лица, али таки, у ком ће духов не бројем, а оно упливом претежнији рархија је у тој тежњи на своме путу онзервативни, аристократски, феудални уг. католика. Стара аристократија ичном пољу из седла избијена, зграђеју „конгреса“ као згодно средство, у јерархије и клира опет се докопа народу, и да конгресом, који на 8. католика представља, двоје постигне: зем. сабору импонише, и вагу држи, добивши на том пољу поверење у католичком народу преко конгрески акође и у зем. сабор у што већем у, и опет се државне власти доко а видимо јерархе католичке и гро-

диракија, Апоњију, Зичију, и т. д. на

сљедицама догађаја ништа у напред одлучно рећи не може.

Но у једном допису у нешто каснијег датума из Верзаља слика се садање стање ствари овим речима:

Овде у Верзаљу циркулишу два значајна гласа: по једном би Тјер већ своју оставку поднео, по другом издате би биле наредбе, да се војска према Паризу креће. Ђенерал Лефло, који је због своје слабости много мржње на се навукао, биће за врло кратко време другим заменут. Као што је речено, то су само гласови, које треба са највећом резервом саопштити, премда има довољно изгледа, да се Тјер са својим колегама неће дуго на својим местима одржати моћи. Војене трупе стижу амо у маси; но њихов изглед ни најмање не улива поверења и сами њихови официри плаше се, све ако се и нађе ђенерал који би храбар и одважан био, ставити им се на чело и Паризу их повести, јер кад тамо приспу могу се војници наједанпут са усташима почети братимити. По свим круговима примећује се ужасна деморализација понајвише пак у војеним. Тјер и Фавр сасвим добро увиђају, да су они већ своје последње тријумфе претурили. Официри се дају сада више него иначе међу својим војницима виђати; они с неком извесном штедњом, али ипак строго упражњавају и вежбају војнике; ђенерали и штабални официри тако се исто лепо према војницима понашају, и све се и сва употребљује, да би се само како последњи за борбу придобили.

Жестоку расправу изазвао је у народној скупштини Луј Блан; Тјер је у једном своме снажном говору одбијао све нападаје на владу и скупштину, изјавивши да они ни најмање нису криви садањем току ствари. У осталом, као да тежиште верзаљске скупштине није више у седницама скупштинским, него у биртији; јер се пре и после сваке седнице о предметима, који су на дневном реду или ће доћи у гостијеницу „Резервоа“ покрај чаше абинта већа. Што више народни заступници повуку од истог с тим се више и енергичније у биртији изражују за строге мере против усташа; но изађе ли се на свеж ваздух, то сва енержија до саборске дворане изветри, и страх и плашња обузме све заступнике при помислу, да треба што непријатно против престолнице закључити. Сви овдашњи догађаји показују грдну несмелост и устезање, које по себи изгледа као да се само од случаја исчекује, да он из провалије помогне изићи.

Тјер поглавито жели, да се садање стање ствари одржи, и опет га гоне да одступи. Нећу пропустити да овом приликом не јавим, како се овде дошаптава, да је Тјер вољан херцега од Омале за ђенералног лајтнанта републике, т. з. за диктатора прогласити, које би на сваки начин „државни удар“ у себи инволвовало; други напротив веле, да је херцег зарад угушења устанка у Алжиру свој мач понудио влади. Међутим, као да у тим гласовима неће бити ни цигле речи истините. Жеље и тежње херцега једино би се на то клониле, да му се као изабраном заступнику народном допусти у скупштину ући. Тјер и њиним многи други држе пак, да још није згодно време, да се онај закон, којим је породица орлеанска из Француске прогната обори и за ништав прогласи, и тако ће се херцег од Омале не свршивши опет ништа, натраг се повратити морати.

Вести из провинција у последње време не стижу баш понајбоље, по истима многа се војска у Алжир шаље. У меродавним војеним круговима нема довољне слоге и споразумлења; ђенерал Виноа и Лефло онепријатељили су се, и у дневним седницама ратног савета не може да се до никаква резултата и закључка дође. Сутра ће се у Паризу предузети избори официра међу народним гардачима, који су се по једном налогу комуне за отачбину (!) заслужни (!!) показали.

Један извештач „Тајмса“ саопштава одлучну намеру комуне, која се у томе састоји, како би се садања најтежа задаћа Француске што пре и што олакше у погледу исплате 5 милијарда ратне одштете, решити могла. Комуна је пронашла, да би се одштета врло лако испратила, кад би се сва крунска — државна добра на испаћивање употребила. Једно енглеско-американско друштво већ је, као што уверавају, понудило једну милијарду за двор и парк верзаљски. Једно немачко друштво друштво, чуј! понудило би 800 милијона са Сен Клуд, да би тамо, као што је у Баден-Бадну, подигло берзу, и даљи 500 милијона понуђени су за двор и парк у Фонтенеблу. У опште се израчунало да би продаја поменутих добара укупно на 7 милијарди изнела, тако да би Француској по одплати одштете Прусима још две милијарде преостале.

НЕМАЧКА. На државном сабору Немачке у једној јавној седници приликом интерпелације о новијим догађајима у Француској рекао је кнез Бизмарк ово:

„Да ли ће спољни односаји још повода дати радњи и предузимању нужни мера, о томе још засад не могу расуђивати. Ми морамо развијање односаја још за неко време причекати, савезницима влада иде у интерес а и они су сами вољни, да влади француске републике, с којом су прелиминаран мир закључили, колико је год могуће олакшају решити јој задаћу, а не да ју неупутним мешањем у унутарње ствари Француске отежају. Но притом је тешко међу повући, и заједно је она пређе француском оку познатија нежели страном; досадања је пак намера цара и владе, да се после као и пре од сваког мешања у унутарње ствари Француске и у определење будућности великог суседног народа уздржава. (Допадање). Да се ово решење заиста до границе извршити може, од које би интереси Немачке, даљим уздржавањем притесњени бити могли, где би резултати прелиминарног мира сумњивим постали, нужно је, да једна фактична влада, била то ова или будућа, не само воље но и снаге има, да закључке прелиминарног мира у дело приведе, које ће скора будућност показати. Но пређе ли се ова међа о чему ће нас само укупна ситуација европске политике као и Француске, њених елемената и њихови одлука уверити, онда ће мо са жалошћу, али са истом енержијом, с којом смо ми досад радили повечерје борбе рају привести.“

Али сасвим у другом тону на истом месту одговори горди дипломата пољским заступницима, који су захтевали, да се пређашња пољска област, која није нигда Немачкој принадлежала, и сада као неутеловљена сматра. Ако је икада који државник народносном заступнику на сабору искрено саопштио владино мнење према дотичној народности, то је зацело овом приликом Бизмарк пољским заступницима. Из тог одговора могу сасвим јасно увидети сви Пољаци, што су већ немачких кавца допали, какви су им пријатељи Немци, а наиме нова немачка држава. У истом одговору рече Бизмарк.

„Само један кратак одговор с повратком на пређашње дебате. Сви наводи предговорника не истинити су. У престолном говору наведене су друге народности и државе, које се штедити морају. Та господа (Пољаци) принадлеже оној земљи којој и ја. Њихово је схваћање фикција; они даље немају право у име једног становништва говорити, и њихови се бирачи не слажу са оним, што су они овде говорили. Они немају права, на основу уговора посебан положај тражити. Ја Вас на то опомињем, да ћете се више из примера Ваше трпљивости, нежели из Ваших речи научити. Јер како су се Пољаци пређе понашали? Ће ли нам њихово понашање према Рутенима, Русима, Прусима за пример и узор служити? Онда би њихова екзистенција у нашој(!?) земљи постала сасвим несношљивом. Пруси ће и надаље допустити, да они благослове уређене владе уживају, благодарнима као и неблагодарнима. На срећу број је првих у већини.

НОВИ САД 27. мар. Уз овај број разашиљемо позив на предплату на недељни лист за народ под именом „Глас народа“ кога издаје српска народна штампарија а уређује Панта Поповић молећи поштоване читаоце нашега листа, ради народне користи, не одреку му своје било тиме, што ће се сами на њег платити, било тиме што ће га преп своји пријатељима и познаницима, че је и сам позив тако удешен, да се, прочита, може у писмо савити и посла се хоће.

Новије.

Верзаљ, 24. марта. Усташки наро даши малаксавају. Клизере преузео је заповедништво над усташима. — Ус тврђавица Иси и Ванвр непрестано бе успеха лубардају редут Шатиљон, н падоше на Шевр, али су сузбијени нат ришка влада наредила је, да се сви о 35 година у војску уврсте. — По нек налима народни гардаши ужасне су претрпили. Распростире се глас, да с може-у букнули немири.

Марсељ, (истог дана). Подпун м ухапшеника предани су ратном суду.

Париз, (истог дана). Верзаљск још од 2 часа изјутра непрестано л тврђавицу Иси и Ванвр, и то из батер су на Шатиљону подигнуте. Усташ шаље непрестано подкреплења на Буживал поседоше 600 Зуава и жанда на коњима. Накнадно се јавља, да борило и да је Луте, Бријер, где је ле војске, било бојиште.

Париз, (истог дана.) Данашња бор без икаква резултата, пошто су се под заштитом тврђавица борили. Ђене рибалда одбио је главно заповедниш војском, које му је комуна поново п

Париз, 25. марта. Сва површина тиљона поседнута је војском; да би с дило крвопролиће војске, није наређен на тврђавице Иси и Ванвр, пошто ће ђавице у згодном тренутку заједно с пасти.

Петроград, (истог дана). У М се опет заказати конгрес Славена. ће бити позвани на политехничку из Москви.

Књижевне вести.

ПОЗИВ

на

„Пчеларски лис

Да је пчеларство једна од асновитиј свестручној домаћој привреди, то се рекао знати мора. — Ко познаје пчелу, њен тру њен сладки и скупоцени производ мед и во наплату а о малом труду и трошку, тај ћ ство за прву струку у домаћој привреди др ће пчеларство неговати, завештаће да му и пчелу негује; — које и бива у нас, јер у нашој кући дедови наши пчелу неговали, нови је као аманет поштују и данас негу

Вишегодишње неговање ове струке, п приволело ме је и побудило покренути „П Лист“: како би се у тој асновитој струци, за пчелу богатом пределу боље усавршили, њен рад проматрајући познали, оценили, и рада сигурнију асну добијали; једном речју у великом колу уметнички пчеларство вод чили се.

Кад узмемо како се у горњим немачким п пчеларство негује, где нема овака беријетна пр у нас, кошнице се не роје као у нас, како књиге поучне и новине пчеларске издају, склапају, и о бољем руковођењу пчеларства онда и ми у нашем благословеном по пчел струку пчеларства унапредити, користи на за нужно држимо.

Ми имамо новина — политичких листова у лепом броју, и то је лепо и похвално, но ваљало би нам се мало обазрети и потребу увидити за новине и листове, кои ће стручну економију и домаћу привреду у народу заступати; јер без овог поља ни политично поље народу процвасти неможе. Кад се има лакше се и уме!

Лист ће излазити месечно у виду „Српска народна школа,“ и цена је годишња 2 фор. а. вр. предплата је полгодишња најмања. Скупитељи добијају на 8 бр. Умољавају се и скупитељи и претплатници посебни да се с предплатом пожуре, како би се лист наступајућег пролећа при почетном раду пчела покренути могао.

Ако се љубитељи пчеларства у лепом броју пријаве лист ће се и удвојити моћи у месецу.

Предплата се шаље на подписаног.

У Срб. Неузини, 1. фебр, 1871.

Стефан Болманац,
парох.

Zu Szerb Neuzina pr. Gross Becskerek in Banat

натраг их однесеш изгубиш толико времена, да би могао трипут онолико заслужити колико лист кошта, а треба, ваљда, и ми већ једаред да верујемо: да је време новац.

Напослетку, како ревена кућу не обара, могу и две и три куће, које су на близу, једне новине држати.

Ми се с тога надамо, да ће ретка бити кућа српска де неће допрети „Глас народа“.

Ко још неби на дан, или у ревени бар на три дана, могао одрисити новчић, не да га поклони другом, него да га на приплод даде, па да од њега самог зависи колики ће тај приплод бити; јер што год више из листа научи, тим га лист јефтиније стаје, а ваљда неће бити ни једнога, да му оно, што за годину дана научи, неће више вредити него три форинта. Та ми, кад, шиљемо децу на школе морамо за њих да плаћамо најмање две три стотине форината, а овако долази нам за малих 7 новчића учитељ на ноге.

Да би боље сазнали вредност листу, што га подижемо, ево ћемо овде навести о чему ће се све писати у нашем листу.

Писаће се: о држави, о сабору, о општини, о школи, о цркви и о кући српској.

О правима и дужностима грађана.

О историји нашег народа, то јест о томе: ко су били наши стари и шта су радили.

О томе: шта се догодило у нашем и туђем свету.

О пословима ратарским, баштованским, сточарским, занатлијским и трговачким.

О чувању и неговању народњег здравља; о добрим и хрђавим навикама и обичајима народним.

Приповетке из народног живота.

На крају сваког месеца календар за месец, што долази и приметбе о томе, шта треба у томе месецу да раде баштовани, ратари, ковинџије, чобани, волари и т. д.

На послетку ако нам простор листа допусти или ако се са друге стране потреба та не намири и о томе: како се пишу занатлијска и трговачка писма, даље, како се праве уговори (контракти), обвезнице (облигације), намире (квите), тестаменти и т. д.

У опште писаћемо о свему, што је нужно, да зна сваки човек, који хоће са светом да живи.

Да би из извора воду црпели, да би се сами уверили о томе, шта народу треба, уредник ће овога листа сваке године, бар једанпут, зићи по српским крајевима.

Остаје нам још, да кажемо, зашто покрећемо нов лист, кад имамо толико других листова.

Прво с тога, што овај наш лист неће се бавити великом политиком. Ми не ћемо разбијати главу о томе: треба ли француска скупштина да седи у вароши, што се зове Бордо, или у оној што се зове Верзаљ. Ми ћемо само просто споменути, шта бива у широком свету а нећемо тај свет својим раменима исправљати. Ми ћемо гледати свога посла у својој кући. Докле српска реч допире, дотле је поље за наш рад а даље остављамо старијима и искуснијима од нас.

Друго. Сиротиња па и самој средњој врсти, која читати зна, поред све добре воље, тешко је да даде десет и више форината за једне новине, а прости људи наши опет не знају читати. Осим тога многи би се упео и накуцкао толико, да може држати једне новине, али се у свима нашим новинама тако пише, да их човек, који није учио већих школа, не може скроз и скроз разумети. Ту је пуно туђих речи, ту се често тако завије оно, што се хоће да каже, да се мораш мучити, да погодиш шта је, па толико пута ни мука не помаже. Новине су учитељ народу, новине су кажипут народу. То је истина. Али шта хасни тај кажипут кад није и на раскршћу, него те упути куда ћеш до пекле ићи, па тек уједаред запнеш, де се два пута укрштају. Куда ћу сада? И ако нећеш натраг, а ти мораш на срећу: десно или лево. Или, што је још горе, на раскршћу има кажипут, али слова на њему нису јасна или најпосле, ти си Србин, а на кажипуту пише латински.

Како би било да детету, тек што је очевиш научило, дамо псалтир у руке!

Ми ћемо дакле овај лист наш тако просто писати, да га може разумети и онај, који српски тек срицати зна. Међутим стране речи, особито оне, које наш народ сваки дан чује, нећемо навалице избегавати и нове ковати, него ћемо поред сваке таке речи метути звездицу, па је доле разјаснити.

На свршетку године донећемо попис свију страних речи по реду оном као што иде аз, буки. С тога би ваљало да свако чува, да се ни један број ових новина не изгуби, него на свршетку године да све бројеве уједно свеже, па би тако имао књигу, у којој би навек могао наћи, шта ова или ова реч значи.

За све смо се ето постарали, да може овај лист држати свака српска кућа, а особито кућа раденика, у коју је до данас ретко која књига долазила а новине скоро никада, јер, ако старији у кући и не знају читати, знају им деца, па она нека читају а старији нека слушају. Баш деце ради, која ће читати овај наш лист старијима, треба тај лист држати, јер деца наша, чим из школе изађу, бацају читанке за пећ, понајвише с тога, што им је све у њима познато; а овако имаће сваке недеље нешто ново да читају, па ће тако радије машати се и листа, те ће све боље и боље учити читати.

Распоред

свечаности при полагању основног камена српској школи у Новоме Саду.

1. Трећи дан ускрса у ½ 10 сати пре подне огласиће три топа, да се треба скупљати у саборној порти и гимназијској дворани.

2. У 10 сати огласиће звона у црквама и три топа, да цео скуп из саборне порте полази на место, где ће се свечани чин освећења и полагања основног камена обавити.

3. Кад се на лице места приспе, православно ће свештенство осветити основни камен.

4. Говор од стране свештенства.

5. Чита се основно писмо, које ће се у камен положити.

6. Говор г. Стефана Брановачког, градона-

који мисле и држе да над заоставином Гавре Николића Распикуће право насљедно имају, да се за 45 дана од дана увршћења овог едикта са писмени докази код овог суда пријаве, што ће по истеченьу овог рока непокретности овог његовим већ пријављеним насљедницима предане бити.

Суд слоб. кр. вароши Н. Сада 31. јан. 1870.

Имра Балла м. р. подбележник. 3—3 Јован Радовановић м. р. варошки судац.

Бр. 170 ex 1871.

Проглас.

Суд овог сл. кр. града јавља да ће се 8 35/1600 јутара земље у Н. Саду на Ривици некада Тодора Летића преписати на име Соке Летића удове Јовановића у Мошорину као наследнице после кћери јој Кристине Летићеве ако се за 45 дана нико не пријави са својим правом на ту земљу.

У Н. Саду 6. фебр. 1871.

Миша Димитријевић с р. бележник. 3—3 Јован Радовановић с. р. варошки судац.

Стечај.

Код овдашње творнице петролејске рафинерије отворено је место комерцијалног управљача, коме је у дужности, да води књиге и преписку друштвену. Са местом овим скопчана је годишња плата од 1200 ф. а. вр. и 3 проц. од чисте друштвене добити.

Потражиоци нека своје молбенице најдаље до 13. (25.) априла пошљу.

У Земуну 23. марта 1871.

Управљајући одбор земунске петролејске рафинерије.

1—3

Стечај.

Закључком друге годишње скупштине „српске певачке заједнице“ од 30. августа 1870. бр. 8. у Новоме Саду држане, расписује се овим у смислу устава стечај на годишњих 600 фор. а. вр. стипендије за оне, који се желе учењу генерал-баса у Бечу или Прагу посветити.

Просиоци имају молбенице своје потписаноме друштву до краја јуна о. г. послати, а уз те и писме-

Властник издаватељ др. Свет. Милетић.

Одговоран уредник С

„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број 38. У Новоме Саду у петак 2. априла 1871. Год. VI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са овим бројем улазимо у другу четврт овогодишње претплате.

Позивамо уљудно све поштоване пријатеље овога листа, којима је рок претплати истекао, да исту поновити изволе и то за времена, да би се избегле забуне у отправљању листа.

Скупим искуством приморани изјављујемо, да се лист ни коме предбројнику без претплате, неће слати. Ово спомињемо једно с тога, што смо ради у напред одбити од себе пребацивање, ако би се тачношћу с наше стране, коме случајно привидна увреда нанела, а друго и с тога, што заиста више нисмо у стању подносити толике вересије у публици.

Као што смо у прошла два броја изјавили, само ће мо прва два броја ове четврти послати досадањим претплатницима, ради непредвиђених случајева закаснења претплате — ко не усхте лист даље држати, нека изволи први број одмах повратити.

Цена је листу:

за годину — — — 12 фор.
„ по — — — — 6 „
„ три месеца — 3 „
„ 1 месец — — 1 „

За вањске земље: за Немачку 13 фр. 50 н. за Италију, Романију 16 ф. 50 н. за Француску 19 ф. 50 н. за Швајцарску, Америку 20 ф. 50 н. за Србију 120 гроша у сребру на годину.

Од одзива публике и тачног плаћања претплате зависиће, дал ће моћи „Застава“ чешће и колико пута преко недеље излазити.

Уједно нека је на знање да ће мо „изјаве“ и „припослано“ и т. д. уз личну и материјалну одговорност припошиљача, пуштати у лист, ако нађемо за добро, рачунајући од реда двапут толико као од огласа.

У Новом Саду 1. априла 1871.

Уредништво „Заставе.“

У НОВОМ САДУ 1. априла.

Најновији гласови из Париза ништа новога не доносе. По томе се у главноме тамошње стање и одношај странака које се боре, није изменуо. Брзојавне вести веле само толико, да се жесток бој бије између војске једне и друге владе, и то поглавито усредсредила се борба око моста код Неји. Два дана не прекида се пуцњава топовска са околни тврђавица. То је вест од 29. ов. м.

Тако се дакле још не може рећи, „на коме ће останути царство“, — јер се борба још није пресудила. Међу тим, све се вести слажу у томе, да је пуно знакова који показују, да је паришкој комуни одзвонило и да ће се до који дан морати распрштати та влада, која немилице тамани оне, који је створише. Наравно, да се ова претпоставка само тако може остварити, ако верзаљска влада не допусти да се овај грађански рат распрострe по целој земљи што је најлакше могуће, ако буде одуговлачила угушење устанка.

Што нема подробни вести о расположају духова и о правом стању ствари у Паризу, вели се да у томе треба тражити узрока, што „комуна“ односно средотачни одбор који је задржао извршну власт у својим рукама, угушује све листове који онако негуде како то она хоће; у том правцу ова паришка влада, гора је — вели се — и од саме Наполеонове владавине. У опште је тиранија паришке владе већ достигла свој врхунац, о чему довољну сведочбу даје писмо Лилијера, главног покретача ове целе револуције, што га је писао Рошфору. У томе писму вели Лилије: „Познато вам је каквим сам безсрамним сплеткама жртвом постао. Без икаква повода, на заповест средотачног одбора уапшен, видех где ме одвукоше у полицију у тренутку, кад Париз највише одважни људи требаше. Најстрожије мере ту се употребљују према уапшенима. Но поред свега тога у друштву мога тајника уграбио сам згоду да побегнем из тамнице у којој бејах затворен; пошло ми је за руком, да кроз две авлије пуне стражара прођем, који ми још сви одадоше војничку почаст. Овога тренутка имам уза-се 200 одважних момака као пратњу и три пуна револвера у џеповима. Доста дуго бејах луд, да идем без оружја и и без пратње. Данас сам се тврдо решио, да размрскам главу првоме који пође к мени да ме уапси. Не кријем се; слободно ходам по улицама.“

И осим тога очитог доказа још је пуно других који говоре за то, да је у Паризу овладала анархија и да тамо памет више не господари, него су се страсти дочепале уздица владе, пак тако без икаква плана пале и жаре. И то и јесте знак скоре пропасти ове револуције коју је Виктор Хиго још 1848 године предсказао. Он је онда писао: „Социјализам или црвена република, једно је исто; јер ће и он здерати тробојницу и уздићи крваву, црвену заставу. Из метала вандомског стуба коваће новце. Салик Наполеона (I.) збациће и поставити Марата. Социјализам ће распустити академију, политехничку школу и почасну легију. Узвишеној девизи: Слобода, једнакост, братинство, додаће још алтернативу: — или смрт. Он ће донети банкротство. Он ће богате упропастити а неће сиротињу обогатити. Он ће кредит уништити — а то ће рећи, уништиће иметак, који свакоме леба даје. Он ће уклонити сопственост и породице; оцечене главе носиће на копљама. Тавнице ће пунити са сумњивим особама и опет их покољем празнити. Он ће Европу у пламен а културу у пепео преобратити. Од Француске начини ће домовину мрака. Он ће слободу гњавити; вештине угушити; мисли обезглављивати; Бога се одрицати. Он ће оне две несрећне машине, од којих једна без друге нигда не ради покренути, то су: штампарија за асигнате — папирни новац — и гилотина. Једном речи: социјализам ће ладнокрвно чинити оно, што су људи од год. 1793. у грозничавој узбуђености чинили, и после огромно-страховитог што су наши очеви видили, показаће се срамно ништавило.“

И Виктор Хиго погодио је! То потврђују наредбе паришке владе, који веле да је комуна закључила: 1. Да се Тјер, Фавр, Пикар, Дифор, Симон и Потијо (министри) ставе под суд. 2. Да се њихово имање узапти, док не предстану суду народа. Ову наредбу имају извршивати делегати правде и јавне сигурности у Паризу. Другом пак наредбом: деле цркву од државе, буџет за просвету укидају, црквена добра проглашују за народну својину, што је за цело од користи народу, и што је Француска давно требала да учини.

Међу тим, док се још боре око превате једна и друга страна, тако се разни гласови проносе, да није можно праву истину из њих сазнати. Паришка влада тужи се јавно свету да верзаљска не води рат као изображен народ што чини, него као дивљаци, јер — вели — војници верзаљске владе убијају рањенике и оне који их превијају. Тјер пак, — који такође није син апсолутне истине, — тврди у седници народне скупштине од 22. ов. м. подносећи скупштини извештај о борби тога дана, вели да је војска осветлала образ народу француском, и да је у овом несрећном рату врло човечно поступала са својом заблуделом браћом.

Од како је Шпанија добила краља, вести су отуд непрестано гласиле само о томе, како се тај краљ неће тамо за дуго одржати моћи, јер су против њега републиканци већ из начела, а монпанзијева странка из себични интереса као и Бурбонци, те сви у једној и истој цељи раде, да Амадеја с престола отерају. У најновије време већ је било гласова који веле, да је и једна талијанска лађа оклопница отпловила већ у Шпанију, да је при руци Амадеју, кад му устреба да га доведе у Италију. Сад се из Беча јавља, да је шпањолски посланик у Бечу изјавио, да ни једна од тих вести није на истини основана, него да је то просто бургијашење Монпанзијево, који мисли с тим Амадеја отерати, што по разним листовима сеје вести о незадовољству народа са овим краљем.

Време ће показати, које је од овога двога истина. Међу тим не треба ни изјаве посланика таких, примати увек за готов новац.

У цислитавским стварма још никако да се из замршаја изађе. Министар Хабјетинек бави се у Прагу ради преговора са Чесима, и као што „П. Л.“ пишу из Беча, иде сад за тим да створи неку средњу странку, са којом би се влада погодила. Како Чеси неће ни јоте да попусте од своје декларације, то ће и ова министарска шетња бити цислитави само од штете као и све остале, јер се тим само — време арчи.

У транслитави, у Угарској сабор је ради ускршњи празника на кратком распуту. — Као што „Реф.“ дознаје делегације ће се састати 11. маја и то у Бечу.

О стварма, које се непосредно нашег народа тичу, најважније је: да указом од 26. марта хрват. слав. влада сазива сабор троједнице на дан 20. маја (1. јуна) т. г. у Загреб.

По томе ће се до који дан и избори посланика за загребачки сабор расписати.

Сад дакле не треба часа почасити.

ПОГЛЕД НА КАТОЛИЧКИ КОНГРЕС.

Католички конгрес, који се јесенас састао, и избравши 27. чланова за израђење предлога о устројству, одгодио се био, састао се и опет први дана марта, и у 18. седница до 30. марта п. р. свршио је свој први посао, т. ј. устројство католичке црквене автономије, и избравши 12. чланова, који ће се за извршење конгрески закључака старати, и опет се одгодио. Да бацимо поглед на овај конгрес, и на његову радњу, тим више, што се и наш конгрес са подобним стварима бави, и да му видимо резултате.

Ми ћемо најпре погледати на дух, значај и правац овога конгреса, који се у главној расправи о „устројству“ огледа, затим ћемо прегледати поједине главне тачке устројства, које су у особеној расправи обележене.

I.

Дух, значај, правац овога првог католичког конгреса био је „клрикалан“, као што у првом маху није ни могло другчије бити, особито кад се узме, да је он постао по изборном реду, који је тако рећи октројисан, наметнут, пошто му је извор у конференцији, коју је примас првобитно и по вољи сазвао.

Католичку автономију потражила је католичка јерархија још год. 1848. и то поводом, који означује такође и смер јерархије у том погледу. До год. 1848. именовао је уг. краљ, као апостолски, правом врховног патронатства архијепископе, епископе и друге прелате католичке, представљајући прве папи на освештење; државна је власт такође руковала, као што и сад још рукује добра и закладе католичке цркве, и школа. Како је пак год. 1848. заведен представнички сустав законодавства, и парламентарни сустав владавине, и како §. 7. устава од год. 1848. прописује, да уг. краљ горња именовања обавља уз премаподпис, дакле и по савету одговорног министра, који напоследку немора баш католик бити, то се католичка јерархија побоја за свој уплив и положај, те потражи начина, како да речена именовања и управу добара и заклада из руку одговорне владе изтргне, и у своје руке добије, и уједно како да свој уплив на основне школе и народну наставу што више и дуже одржи противу навале либерализма, који се труди, да наставу у световне руке преузме. Тај начин, ту еманципацију, ослобођење цркве и јерархије од државне власти нашао се у подпуној автономији католичке цркве, у онакој автономији, какву је еванђеличка црква већ уживала, и да би јерархија за ту своју тражбу наслона и подпоре нашла код свога „вернога“ народа, то је наравно на то дошла, да орган те автономије буде „конгрес“, сабор и духовни и световни лица, али таки, у ком ће духовници ако не бројем, а оно упливом претежнији бити. Јерархија је у тој тежњи на своме путу нашла конзервативни, аристократски, феудални елеменат уг. католика. Стара аристократија на политичном пољу из седла избијена, зграбила је идеју „конгреса“ као згодно средство, да помоћу јерархије и клира опет се докопа уплива у народу, и да конгресом, који на 8. милијона католика представља, двоје постигне: прво, да зем. сабору импонише, и вагу држи, друго да добивши на том пољу поверење у простом католичком народу преко конгрески бирача такође и у зем. сабор у што већем броју дођу, и опет се државне власти докопа. Отуда видимо јерархе католичке и грофове Циракија, Апоњију, Зичију, и т. д. на католичком конгресу у свези и у већини. Феудално клирикална већина беше од неки 95. чланова према 55 чланова либералне странке, ма да је „Унг. Лојд.“ израчунао, да ови последњи заступају велику већину народа, а први мањину.

На страни либералне левице и опозиције на конгресу видесмо такође и људе, који су били или су и сад у високим државним службама, као: Бартала, Гајзага, Д. Хорвата, и т. д. од који први либерално-конзервативној, други Деаковој странци спадају.

Ваља знати, да и у опозицији у конгресу, и ван конгреса, има две струје; једна је, која хоће автономију и конгрес, као орган исте, али која би троје хтела: прво, да делокруг конгреса разшири према црквеној власти; друго, да на конгрес пренесе она права врховног патронатства, која су досад вршили краљ, зем. законодавство, и односно влада; треће, да сва, па и бискупска и капитолска црквена добра прогласи имаовином целе цркве, и да их стави под управу конгреског одбора. Другој струји у обште немили се конгрес; она у њему види двоје: прво полугу за клирикално-феудалне агитације и на политичном пољу, кристализацију конзервативни елемената, друго квасац за „народносне“ агитације најпре на црквеном, па онда тим живље, и поспешније на политичном пољу. Отуда види она опасност за мађарску народност, за мађарску државу, и зато је противу сваког прикупљања, кристализације државни честица (атома, грађана) осим на политичном пољу, у државном сабору. Не само Гици, него и Деак, који на конгресу ни учествовати не хтедоше, спадају овамо; код крајњи левичара долази томе и тај обзир, да они у конгреској автономији сматрају силу, која стеже личну вероисповедну слободу, која вређа слободу савести и вероисповести.

По све конгреске странке видићемо и на црковенм пољу сложне у једноме; а то је: да све тако удешавају, како ће све, а особито постављање архијепископа, и други прелата бити у мађарским рукама, како да Словаци, Русини, и други Славени неби дошли до своји архијереја, своје народности и свога народног правца, као што ћемо доле показати.

Сад да видимо главне предмете саветовања, и тачке у којима се странке разликују.

II.

Обсег автономије, и њени органи.

По већини делокруг конгреса обузима: „Лична наименовања, обшту наставу, католичка, црквена добра, фондове и закладе, и у обште све католичко-црквене световне послове, који се не тичу у строгом смислу узете догматичне, црквено-правне, литургичне, и црквено-дисциплинарне ствари, и који се црквени (ваљало је рећи духовни) и световни вероисповедника заједнички тичу (§. 2.) Мањина је предлагала: да се код „дисциплинарни ствари“ каже: „који се (послови) не тичу унутрашњи дисциплинарни ствари“, и према томе је код §. 24. предлагала, да се каже: „он (конгрес) уређује дисциплинарни поступак у погледу таки тегоба, које се дижу противу професора и учитеља, или противу званичке автономије у обзиру њини званични функција, и у обште које се дигну противу световни и духовни лица у обављању њини функција, које су им у кругу автономије поверене“. Већина не хтеде то примити, но овако: Он (конгрес) уређује дисциплинарни поступак у погледу тегоба, које се дижу противу професора и учитеља, или противу званичника автономије, у обзиру њини званични функција. Поред тога одређује модалитете (начине), по којима се решавају питања, која се у обзиру автономије између духовника, обштина, између органа и званичне автономије породе“. Даља је разлика што се школа тиче у том, што мањина хоће, да се контрола конгреса разпрострe на богословске и семинарске заводе — а већина то неће; (§. 15.), даље мањина је хтела, да конгрес има и у свима другим стварима, које по §. 2. не спадају у његов делокруг, има право петиције, (молбе, представке), т. ј. у стварима догме, обреда, црквене унутрашње управе, и црквене унутрашње дисциплине), што је већина одбацила; даље, мањина је предлагала, да врховна патронатска права краља и државе пређу на конгрес (§. 3. њеног предлога) а већина је на-

редила, да та права врши краљ и према папи, и према уг. католичкој цркви, али у споразумлењу са автономским органима конгреса. (§. 3.); даље мањина хоће да конгрес утиче при постављању на тај начин, да он по преслушању дијецезанске скупштине и „архијерејског реда“, и на извештај „управитељства“ (конгреског одбора) Њ. Величаству тројцу предложи, а пробате, апате, канонике да дијецезанска скупштина кандидује по тројцу Њ. Величаству путем истог управитељства; а за пробстове и апате „редова“ (ордена) да тројну кандидацију Њ. Величаству чини скуп дотичног ордена. (§. 37. предлога мањине), напротив тога већина је закључила, да тројну кандидацију за место дијецезана, пробстова и апата чини Њ. Величаству „црквено управитељство“ по преслушању епископског реда, и дијецезанског савета, изузимајући орденске препозите и апате, код који је кандидација као и у мањине. Што се постављања пароха тиче, и ту се разликују већина и мањина. Мањина је предлагала: да стечај разпише дијецезански савет, и да изимеђу пријављени, општински савет тројцу канонично не прекорну кандидује, и између тр једнога да презентује (дијецезану за рукополагање представи) онде, где има приватног патрона, овај; онде где је патронат црквена или политична општина вршила, дотична општина, где нема никаквог патроната, ту да дијецезан једног од тројце именује; где је пак досад патронатско право вршио, уређен црквени савет, ту да он одсад има право презентације (т. ј. представити једнога без кандидације), дакле правога, подпунога избора. (§. 118). Већина је пак предложила овако: општински црквени савет има право избора, но тако: да приватни патрон, где га има, дијецезану тројцу кандидује, а овај исту преко проте општинском савету на избор пошље; која једнога већином гласова, и тајним гласањем бира; где је политична општина право презенте (патроната) имала, ту да то право врши општински црквени савет; где је пак презенту или кандидацију вршила црквена општина или општински црквени савет, ту да црквени савет тројцу кандидује дијецезану. Конгрес мења опредељења устројству са две трећине присутни чланова.

(Свршиће се.)

НАЈНОВИЈИ СПИС ФАЂЕЈЕВА.

Као додатак брошире руског ђенерала Фађејева; „војена снага Русије“ о којој се тако млого говорило, написао је исти писац још једну броширу, која ће кроз кратко време на јавност изићи. Из садржаја исте брошире јавља дописник из Петрограда „П. Лоју ово:

Господину ђенералу у најновијем његовом спису стало је, као што он сам признаје највише до тога, да крива схваћања први његови дела изправи. Чини се наиме, као да у публицистичним и политичним круговима мнење Фадјева, да у сваком рату, кога би Русија имала водити, решење на западној граници Руске збити се има — на противуречја у сумњу наилази, као да је мњење општим постало, да се Русији код решења источног питања само на рат са Енглеском и Француском спремати ваља, тако, да црно море и балкански полуоток строго ограничена позорница једног лакализованог рата остану. У опште мислимо, да је г. Фађејеву у руским органима противно тврђено, да осим источног питања ниједно друго, европејску коалицију противу северне силе проузрочити неможе, јер Пољска Европу мало интересује, да пак ни само источно питање неће довести до сукоба на западној граници, јер Енглеска неће допустити, да се карта Европе промене, и отуд никада узрок земаљског рата постати. Тима дакле проти назорима посвећије Фађејев своју реплику, која управо ништа друго није, него бранење тезе: „Ниједно Русије тицајуће ее питање неможе решено бити без рата са Аустријом.“ Јер ако Фађејев из прва само о западној граници Руске говори, то наскоро оставља, и говори у течају свог списа само о Аустрији, немислеће на другу суседну силу — Пруску.

Пре свега, да би побио противне наводе навађа три тачке: I. Коалиција против Русије може бити и без источног питања. Доказ зато да се је већ године 1863 склопити могла, кад је Наполеон у Бечу због неког офензивног савеза уговарао, да се Аустрија није неколико дана затезала. Овом наличан доказ могао би се навести, и што се пољског питања тиче. II. Енглеска на сваки нечин не жали, да се источно питање са пољским зачини, али не баш тако јако, да би се због тога на истоку својих потраживања одрекла. III. Рат од 1856. само је због уздржавања остао локализован, које је Русија на погледу аустријског ултиматума поставила.

Фађејев се за тим искључиво обрће источном питању, које је по Русију најважније, јер јој оно непрестано с непријатељском коалицијом прети, што јој оно главни услов њене војено-политичне моћи саставља. Често се пак варају о обиму овог питања, које је непрестано у надорастку. Као мера овог надорастка могу са највећом тачношћу послужити одношаји, у које се Аустрија при сваком турском рату према Русији поставља, за Арстрију није ово питање само политично, као Француску и Енглеску, него витално (животно), као за Русију — „само у преокренутом смислу.“ Лако је могао 1786. Јосиф II. са Катарином у свезу ступити, јер тада не беше још никаквог народносног питања, Славени беху као роба између Немаца и Грка подељени. Али већ 1807 беху у Бечу, поводом српског устанка, другог назора. „И да ли је могла и од 19 милијона подјармљених Славена настањева држава на ове нове насљеднике Турске равнодушно гледати, који су осим тога уздуж границе Хрватске и Војводине настањени?“

Од то доба намисли бечки кабинет, да алијансију између Француске и Русије по што по то уништи. То је и дало повода, да се Аустрија у борбу с Наполеоном I сурвала, давши му доцније своју надвојводкињу. Ослобођење Србије истина она није могла предупредити, али је тим одлучније ступила она у грчкој борби за ослобођење, и само поверењу Карла X. и пријатељским одношајима према Прусији благодарио је цар Никола, јер га они спасоше од непријатељског савеза, који се против њега сковао био. „Догађаји 1848.“ — тако продужује писац даље — „који однор аустро-славски племена обележише, не могоше наравно владајуће народе у Аустрији на интересе турских Славена склонити“. Докле год Аустрија о готовости Француске уверена није била, трудила се она, да године 1853. распру утиша; по чим се она уверила, одма је за борбу била. Јер никад и нигда неби се Наполеон III. у борбу упустио, да није знао да је Аустрија на његовој страни, јер би се Енглеска радо натраг повукла, Аустрија је пак била интелектуални виновник оног рата, пошто је пустила, да други из ватре прстима ваду кестење, да би се при углављивању мира најнеприступачнијом показала. Њено устезајуће држање само је на то смерало, да се с Русијом сасвим не завади, коју је још у Немачкој и Италији требала; после онда није се радило на решењу источног питања, него само о одељку његовог другог ступња.

Догађаји од 1829 и 1854 показаше, да Француска и Енглеска зарад очувања Турске нису довољне ако „нами“ на западу нису руке свезане. (Овде долазе стратегична посматрања, о којима се у овом изводу ништа не спомиње.) Писац се даље труди да докаже, да је рат на балканском полуотоку без саизволења Аустрије немогућ, а то ова никад допустити неће. Приступ европској Турској само је кроз капију између југо-источног кута Карната и ушћа Дунава; кључ од исте капије у Аустрије која га само за демонстровање треба, да ону руску војску, која би Дунав или само Прут прешла, што пре на повратак примора. Европска Турска налик је на један сандук, ког је заклопац. Аустрија, и из којег се ништа не може узети, докле се тај заклопац не разбије.

Већ је Паскијевић тврдио, да се источно питање мора у Бечу а не у Цариграду решити. Све да се до тог сандука пловидбом по Босфору може доћи, и све да се и сам Цариград заједно са мореузом освоји, опет неби питање било решено, јер би том приликом раја јако у борби са мусломанима учествовала, Русија би морала зарад поседнућа мореуза и полуотока више војске употребити, нежели што би у борби са Аустријом зарад осигурања својих граница од Турске нужно било, и против себе би нузто имала и коалицију, којој би на челу стојала Аустрија. Црноморска флота беше моћно дипломатско средство, али слабо војено оруђе — и тако би само као морална корист била освојење Цариграда.

„И саме поморске силе не могу нам с оружаном руком пут Босфору затворити — Аустрија напротив може нас без да је и једне пушке избацила, само наоружаном неутралношћу задржати — или пут Висли отворити, пошто Пољаке побуни. Ми можемо тек преко Аустрије у Турску ући, — сваки други план, који би се употребио и по коме би се војене операције предузети могле, држи писац, за неупутан. У томе лежи главни значај Аустрије као европске велесиле, пошто она Русима непријатељском делу Европе као штит или као мач служити може и, као што Аутор мисли, која ће на скоро служити. Питање, да ли је Русија довољно за борбу с Турском спремна, у којој она по његовом уверењу ни на каквог европског савезника рачунати не може, држи Фађејев за маловажно. Јер Русија уопште ту борбу не мора сама одпочети. Рају побунити, звало би предати је мрцварењу; подунавске кнежевине посести, било би само могуће, кад би се 300000 војника на западној граници поставити могло, а толико не преостаје још Русији.

Што се пак Аустрије тиче, то не може она у источном питању никакву другу политику терати, без да руку против себе не управи. „Егзистенција слободних славенских држава покрај раширених подјармљених славенских области у аустријској монархији,“ то ће рећи стварање славенског пијемонта. И Аустрија баш управо тиме изгубила своје италијанске провинције, што је покрај ових трпила малу слободну италијанску државу. Не без искреног налетања пита Фађејев: Да ли смо ми године 1807 војводство Варшавско добровољно признали? Аустрија је само могла или Славене с оне стране Саве бацити у положај угарских Словака или и Славенима с ове стране Саве дати књажевство српско — али сама могућност таковог обрта била би грдна опасност по будућност немачке Аустрије, смртна опасност по Угарску, наиме по источну половину — исте.

ПОУЗДАНИЦЕ АДМИНИСТРАТОРУ ПАТРИЈАРШИЈЕ.

Ваша преузвишености!

Прекоморишани, од туђег слоја обкољени, а нарочито ми у батањској српској општини жмвећи Срби, који под власт ваше преузвишености подпадамо, — као у име две хиљаде душа нови становника српске јерархије, на клеветнике, и изроде народне, који вашу преузвишеност, — ваше далеко чувено премудро свагдашње понашање, и одвећ спасоносно по српство делање, на сад прошлом сабору карловачком, кињају, опадају и одрњују. — Са највећим презирањем свако нападање њиово просто одбацујући, и за паклену клевету сматрајући, једнодушно одобравамо рад и начела, која у духу правог православља проникосте, — и уједно овим исповедамо, да у вами најтврђе уздање за бољу и лепшу, за сјајнију будућност нашу налазимо.

Ваша преузвишености!

Удубите дакле у вашим грудма уздање и поверење наше — корачајте и за даље нутањом оном, којом сте пошли, и придржите се неустрашимо правца оног, којим сте одпочели, ма како то тешко и теретно било, јер баш у огромности задатка и тешкоће дела лежи права заслуга.

Делајте својски, борите се мужаствено, и радите искрено за народ дични, за народ српски, а исти народ ког ваша преузвишеност приликом отварања сабора у председничкој беседи великим господарем назваste, чуваће вас увек, а поред таковог чувара немате се бојати никога.

Из главне скупштине српске православне црквене општине држане у Батањи 20. марта 1871.

Прока Видицки председник, Коста Сабор подпредседник, Милић Живић.

Ваша преузвишености!

Лански карловачки сабор, што га је просветна потреба народа српског одавно захтевала, остаће у повесници, којег сте ваша преузвишеност као дични председник зрелим расуђењем руководили, и колико сте чистоту правила православне цркве без икаква обзира на светске користи бранили, толико сте искрену тежњу за развитак бољој будућности народу српском довољно показали.

Које наша православна црквена општина у име захвалности и високог поштовања срдачно вашој преузвишености подноси уверење свог најтврђег поуздања у ваше искушано поштење и родољубље, а клеветнике и слоге рушитеље, који на сабор и на вашу преузвишеност нападају коначно уништава и као највеће противнике и непријатеље народа српског сматра.

Са високим поштовањем архипастирску десницу целујући, желимо вашој преузвишености од бога здравље и многа лета и да што скорије узвикнемо, живио Арсеније Стојковић патријарх српски.

Из седнице православне српске црквене општине у Голубинци 7. мтрта 1871.

Теодор Нешковић председник, Јован Бошњаковић подпредседник, Аксентије Бановчанин перовођа, Живан Малетић кмет, Ђорђе Вукобрадовић кмет, Чедомир Малетић, Јосим Бељин, Павле Станић, Арон Костић, Аксентије Живановић, Кузман Влајковић, Сава Малетић, Стеван Поповић, Урош Ковачевић, Павле Јефтић, Никола Ковачевић.

Ваша Преузвишености
Високопреосвећени Господине!

Назадњачка странка, која од дужег времена лажи без стида и срама по народу разпростире и која за развитак и напредак народа неће да зна, него само стари пашалук да обдржи труди се, тако је обезобразила, да сад и на Вашу Преузвишеност напада, црнећи Ваше похвалне заслуге, и Ваш челични карактер, изврћући најбоље намере Ваше Преузвишености, као највеће зло по цркву и народ. Познајемо ми ту странку која се са непријатељи Србства труди, да и даље исто отржи, пак зато све у ту странку спадајуће не само да презиремо, него овде очито исповедамо, да их и као издајице народа сматрамо, али да сав свет увиди, да српски народ са Вашом Преузвишености као један човек стоји, овдашња општина једногласно је усвоила, Вашој Преузвишености неограничено поверење са овим изјавити и Вашу Преузвишеност понизно умолити, да народ који је са Вама и даље неустрашимо на просветном путу руководите.

Из седнице држане у Сурдуку 20. марта 1871.

Арсеније Шушњар перовођа. Петар Костић, председник.

Петар Шашић, Јован Дрњак, Јован Мијаиловић, Васа Мрдаљ, Лазар Смуђа, Глиша Драгичевић, Димитрије Смуђа, Живан Смуђа, Танасија Балаћ, Живко Дестотовић, Димитрије Паравиња, Васа Ђумић, Тадија Шашић тутор, Живан Шушњар тутор.

ДОПИСИ.

У ЧУРУГУ (пред ускрс). Пре је неки дан донео „Панчевац“ најлепши доказ, како се у нас — крај свег тог, што смо у многом те многом заостали и што би нам подизати и подпомагати ваљало — гладује и харчи немилице. Није шала на милијуне иде новац — али не на школе, народне заводе или помагање литературе него — на рипиде и торњеве. Ми улажемо скоро рећи сав свој новац у четири дебела зида, а овамо куд год погледиш ништа није да би могло опстати без припомоћи. Па што започињемо са хиљаду ствари и што хоћемо да се одма чим се „једног лепог јутра“ пробудимо, барабаримо са првим народима — у величанственом трошку, више је смеја вредно, али кад се и на црквене тарабе хиљаде троше, то је више него смешно. Немојте мислити да је Панчеево Беч или Трст у том unicum у Српству;; та је куга ударила чак и у — сироту касу наше општине. Чуј народе, па немој да се завиплачеш! Чуружани — т. ј. не сви, не ни цеела општина, него неколико бургијаша закључише и сад на врат на нос журе и устумаралли се да — дигну ограду око цркве у вредности од преко хиљаде форината. Рад сам да вам ма у неколико опишем ток ствари са које ссе неки и неки обесмртише. У Чуругу није било око цркве ограде, а у другим околним селима је има, дакле та срамота не сме и даље на Чуругу лежати, Србин се не сме дати да је гори од другога, то би било изневерити заставу српства, дакле: ваља дићи таку тарабу какву још нико није видио и нико — платио! Ограда ће та стати преко хиљаду форината. Живио напредак, живила свест српска! На лицитацији, где је мимогред буди речено и неки часник у мировини своје прсте турио, буде зидарски посао прескупо уговорен. Уговор се пошље батаљону, али овај приметив у њему неуредност, одбије га. У скупштини се побоја перовођа Ј. да како не изгуби „поклон“ од 50 фор., као што је и лане не знам зашто добио, удари у велика звона, те се закључи у одбору, да се пошљу двоица у батаљон рад потврде контракта, али се у савезу богиња на Олимпу нашло за добро, да се то из непознатих узрока не стави у записник. Но батаљон их опет одбије, јер је зидарски посао прескуп, па нареди нову дражбу. Да би могли боље рачуна ухватити, оду два честита члана опћинска у Бечеј, да се телеграфским путем известе пошто је мермер и т. д. на што наша клика подиже читаву хајку, велећи, да то није нужно било, тај је новац могао остати у црквеној каси. И ми велимо, да не би нужно било кад не би неки „родољуби“ давали за посао хиљаду форината више но што је нужно, као што би и са црквеним сахатом где су дали бољи за гори и још неку стотинарку доплатили. Има више прилика како иста странка немилице баца црквени новац. Тако хтедоше лане да начине ђачку заставу где би зарад голе параде опет пукло неколико стотинарака. Па како већ не знају шта ће са толиким силним новцем перовођи поклонише 50 ф. а за дочек пославика у Жабљу изабраше између себе шесторицу да буде већа парада и узалудан већи трошак као да то исто не би могла и двојица учинити. Разуме се да се употребљује оно обично сресто да се што сигурније дође до циљи. Вредно их је видити како хватају просте људе по крчмама на своју удицу опадајући оне људе који се усуђују мало посумњати у њихово „родољубље“ и црквену касу извући испод њиховог очинског старања. Тараба је почетак па већ хоће да пропадне преко хиљаду форината а рогуше се, да се онда неће при томе остати него ће по реду иконостас, молерај, позлата итд. а и то ће ваљада стати коју хиљадацу. Желити би било да се наше опћине што пре излече од оваког православља и оваких народњака.

≈ Из СРЕМА 24. марта. Тек што смо се прошле недеље оних копљеника (улнера) који су нам још пре четири године дана доведени овамо, — опростили, а оно ево већ други нам долазе, те се тога преголемог терета наш народ неће скорим моћи — опростити. Касарне нађоше некоји г.г. судци за добро да се сруше, и буд зашто материјал прохарчи, а нека су г.г. опет од мађистратлија себи лепе куће, виле, и проче зграде понаправљали од материјала којим беху касарне сазидане, те они ни мукајет што народ мора да трпи војака у соби, а коња у штали; али коликоје сијасет чуда за владавине Раух-бана почињено, тешко је испричати.

У СРЕМСКИМ КАРЛОВЦИМА. — Пре кратког времена стиже амо декрет од ратног министарства, усљед којег је високоучени г. др. Стеван Бабић римокатолички мисионер у Београду за овдашњег пароха наименован. Ово наименовање, у толико Карловчане рим. кат. вероизповедања узрадова, у колико поменутог господина као мужа пуна енержије, пуна светског изображења, а и као ваљана пастира својих оваца познају; једино их још мучи радозналост гледе понашања његовог према друге браће и то наше браће православне вероизповести, јер, ако смо и имали у два маха прилику упознати га, ипак немогосмо тој нашој жељи за доста учинити, тим мање, што би му се претварање пребацити могло, бар обазирајући се на собствен његов изражај, наиме кад рече на једном месту: „да је свеобште поштовање и уважење код србске православне публике у подпуној мери стекао“ — а на другом опет месту, хвалио се као борац за своју веру, па вели: „да ће спрам друге конфесије свагда онај положај заузети, кога углед и достојанство наше римокатоличке цркве захтева“. Зар то није највећа контрадикција? та зар то није сејати раздор међу једнороћену браћу — међу Србо-Хрвате православне и римокатоличке вере? — Зар то није немир и неслогу међу житеље карловачке увлачити? Какав је то положај који наш нови госп. парох жели заузети спрам друге конфесије? Која је то конфесија? ми бар незнамо да каква друга постоји овде у Карловци, изузимајући нашу браћу Србе православне вере; дакле то би спрам њи и никог другог заузео онакав положај, кога углед и достојанство римокатоличке цркве захтева, другим реч'ма једнороћену браћу опет завађивати? Нису ли дакле те две поменуте изреке највећи абсурдум, кад се једна прот

Уредник и издавач др. Свет. Милетић.

другој стави? јер, уважење од оног добити, којем човек о глави ради, јесте бесмислица, а уважење задобити, коме ћу да радим о глави, зове се навући на се образину, свакако дакле претварање. —

Али поред света тог, што су нам те изреке из поузданог извора до ушију допрле, нећу да сумњам да се несу исте нашем високоученом господину случајно измакле, јер тврдим, да је поменутом господину као пастиру како до спасења душе својег стада, тако да му је исто као духовном оцу својих парохијана и до свеобштег напредка, благостања и образованости стало, које никако римокатолици сами себи остављени немогу без узајмне слоге и љубави са осталим жељима, односно са браћом православне вероисповести, која су по народности најрођенија, постићи, велим да му је стало као пастиру и бар као изображеном мужу слогу, удружност, споразумљење и све друго, што ће појединном жељу једне обштине, без разлике вере, — особито гди једна народност постоји, као што ће већом страном код нас — од највеће користи бити, проповедати, да ће укратко све мане, које су нам нашим досадашњим неспоразумљењем на уштрб служиле, као ваљан и учен муж знати и хтети одклонити, и у најбољи склад довести, и никако горе-поменуте изреке опетовати, јошт мање настојати и остварити их.

Оволико нашем високоученом господину новом жупнику карловачком, знања ради, с тим додатком, да, ако случајно и превиди ово неколико речи, да ће наша свестна обштина, неосвртајући се, каквим се ко крстом крсти, своју братску слогу са осталом браћом продужити, и да нико кадар није, већ постојећу свезу између Србо-Хрвата православне и римокатоличке вере раскинути. — Donec eris felix, multos numerabis amicos.

Један Србо-Хрват,
рим. кат. вероизповести.

УГАРСКИ САБОР.

Седница од 5. марта.

Председник Шомбатић отвори данашњу седницу заступничке куће у 10. сахати пре подне.

Записник последње седнице одоставерава се и поднесени поднесци упућују се петиционом одбору.

Извештач средишњег одбора Сел подноси извештај о буџетском закону. Нацрт буџетскога закона има седам параграфа. У прном је означена главна сума потребе са 149,923.61 ф. за редовне трошкове. даље са 55,099.706 ф. за ванредне трошкове, и са 55,780.505 ф. за благајничке и кредитно-операционе трошкове. У параграфу 2-ом спецификује се потреба, и то:

Редовни трошкови: 1.) краљевско придворништво 3,650.000 ф., 2) Кабинетска канцеларија Њ. В. 60.829 ф.; 3.) Трошкови за заједничке ствари 23,713.793 ф.; 4.) Трошкови за државни дуг 32,723.200 ф.; 5.) Мировина за органе средишње владе, која је од 1849 до 1860 год. постајала 280.000 ф.; 6.) Мировине код министарства 2.446.166 ф.; 7.) Сабор 800.000 ф.; 8.) Администрација за Хрватску и Славонију 2,200.000 ф.; 9.) Река 71.230 ф.; 10.) Државни рачунски суд 150.000 ф.; 11.) Министарско председништво 328.680 ф.; 12.) Министарство на краљевском двору 70.324 ф.; 13.) Министарство унутарњих 10,007.814 ф.; 14.) Мин. финансија 47,630.939 ф.; 15.) Мин. саобраћаја 5,108.790 ф.; 16.) Мин. земљеделства, индустрије и трговине 8.701.460 ф.; 17.) Мин. богоштовља и наставе 2,863.987 ф.; 18.) Мин. правде 3,502.470 ф.; 19.) Мин. земаљске обране 5,550.720 ф.; 20.) Министарство за Хрватску и Славонију 45.500. — Свега редовна трошка: 149,923.961 форинти.

Ванредни трошкови: 1.) За заједничке ствари 7,646.202 ф.; 2.) За министарство председништво 50.000 ф.; 3.) За мин. унутарњих 813.204 ф.; 4.) За мин. фин. 10,746.037 ф.; 5.) За мин. саобраћаја 28,677.056 ф.; 6.) За мин. земљеделства и трговине 741.900 ф.; 7.) За мин. наставе 1,680,430 ф.; 8.) Мин. правде 371.600 ф.; 9.) За мин. земаљске обране 4,373.287 ф. — Свега ванредних трошкова: 55,099.706 ф.

Благајнички и кредитно-операциони трошкови: 1.) Општи трошкови око манипулације 233.050 ф.; 2.) Земљиштна растеретница 16,540.000 ф.; 3.) Жељезнички зајам 6,758.280 ф.; 4.) Одкуп винског десетка 3,166.179 ф.; 5.) Премијски зајам 8,133.150 ф.; 6.) Неизвестан дуг 849.846 ф.; 7.) Мировине за послове 100.000 ф. — Свега 55,780.505 форинти.

Укупна свота трошкова: 260,804.172 форинти.

У §-у 3-ћем спомиње се покриће, и то:

Редовни доходци: 1.) Министарство на крал. двору 540 ф.; 2.) Мин. унутарњих 57.960 ф.; 3.) Мин. финансија 137,984.231 ф.; 4.) Мин. комуникација 81.580 ф.; 5.) Мин. трговине 7,170.150 ф.; 6.) Мин. наставе и богоштовља 297.560 ф.; 7.) Мин. правде 51.820. — Свега редовна прихода 145.646.841 ф.

Ванредни доходци: 1.) Благајна заједничких ствари 3,512.705 ф.; 2.) Министарство унутарњих 59,024 ф.; 3.) Мин. финансија 10,297.286 ф.; 4.) Мин. саобраћаја 24,452.497 ф.; 5.) Мин. трговине 10.000 ф.; 6.) Мин. наставе 37.650 ф.; 7.) Лањски кредитски остатци 4,241.369 ф. — Свега ванредних доходака 42,510.526 форинти.

Благајнички и кредитно-операциони доходци: 1.) Земљиштна растеретница 16,540.000 ф.; 2.) Жељезнички зајам 25,968.078 ф.; 3.) Одкуп винског десетка 3,166.179 ф.; 4.) Премијски зајам 8,133.150 ф.; 5.) Неизвестан дуг 27.036 ф.; 6.) Операције банке 170.000 ф. — Свега 54.004.443 фор.

Укупна свота покрића: 242,261.810 фор.

У §-у 4-ом опуномоћава се министар финансија, да ради покрића дефицита (манька) може издавати подлихвене признанице или да се може латити „других сходних кредитних операција.“ — §. 5. потврђује изрично досадање порезне законе. — §. 6. закраћује свако одрачунање (вирман.) — §. 7. најпосле садржи у себи налог ради извршбе закона тога.

Средишњи одбор предлаже, да се тај законски предлог без приметбе усвоји, који ће за сутра на дневни ред ставити.

Лан. Сељ и подноси за тим извештај средишњег одбора о законским предлозима у погледу уговора са краљевинама Шведском-Норвешком и Италијом, и са републиком француском, даље у погледу умножења судија код кр. табле и у погледу накнадног кредита за привремену управу у Реци. Ови ће се извештаји штампати и ставиће се после расправе буџета на дневни ред.

Пулски подноси извештај о законском предлогу у погледу наставе одраслих. Штампаће се и на дневни ред ставити.

Пошто је још прорачун куће за месец март са 81.050 ф. 8 новч. примљен, закључи се јавна седница у $^{3}/_{4}$ 11 сахата, и заступници се позову у секције (оделења.)

Идућа седница сутра у 9 сах. пре подне.

ЗАПИСНИК

скупштине свију овостраних српских учитеља, која је у Срп.-Бечеју 17. септ. 1870. држана.

Друга седница 28 септ. 1870.

После подне.

(Свршетак.)

Перовођа чита § 50.

Бр. Косовац доноси допуну за овај § у последњој алинеји да се рекне: „време и т. д. одређује месни школски одбор у договору са учитељем,“ и т. д. — Усваја се са изменом речи „опетовне“ место недељне и са допуном брата Косовца.

Перовођа чита § 51.

Бр. П. Дамјановић извешћује о предлогу сомбор. учит. збора који гласи: „у овој школи опетују се рапирују за живот нужнија знања, што су у основној школи свршена и обучавају се у основним знањима она деца која никад ишла несу.“ — Даље, да се изостави § 54. на да се уместо тога дода овом §-у: „У великим општинама оснивају се по приликама више народне мушке а особито девојачке школе, занатлијски, јекономски и трговачки заводи.“ — По прочитању и §-а 54. усваја се сомбор. учит. збора већином гласова.

Перовођа чита § 55.

Бр. Младен Стефановић предлаже да се овај § овако измени; „главна школска управа брине се за књиге за поједине врсте у предидућем § споменутих школа у којима....“ — Усваја се предлог брата М. Стефановића.

Перовођа чита § 56.

Бр. П. Дамјановић предлаже да се овај § овако измени: „науке у овим школама предаје у 1. реду учитељ. основне школе а у II. реду на то избрати стручњак и добива и т. д.

Бр. А. Мијаиловић предлаже да се рече: „науке у опетовној школи предаје учитељ основне школе а у осталима, као: трговачкој занатлијској и јекономској школи на то изабрати стручњаци.“

Даље предлаже да се оправи молба на сабор. шк. одбор. да се у начелу измену они §-и којима се наређује да учитељ основне школе предаје и друге предмете ван оних за основну школу одређених. — Усваја се предлог бр. А. Мијаиловића да се на сабор. шк. одбор. у том смислу молба оправи; а за овај § одређује се, да овако гласи: „науке у опетовној школи предаје учитељ основне школе уз пристојну награду, а у осталим школама на то изабрана стручна лица.“

Састављање ове молбе повераза се год. одбору учит. отсека.

Перовођа чита § 57.

Бр. П. Дамјановић извешћује да сомбор. учит. збор предлаже да се овај § сасвим изостави пошто шегрти већ и онако опетовну школу полазити морају; а друго што би то одвише било кад би учитељ чак и за своје вечерње часове обвезан био. — Усваја се предлог сомбор. учит. збора једногласно.

Перовођа чита § 58. — Упућује се год. одбор учит. отсека да при састављању молбе при § 56. споменуте и овај § у обзир узме.

Перовођа чита § 59. — Прима се с исправком речи „опетовне“ место „недељне.“

Перовођа чита § 60.

Бр. Дамјановић предлаже да уз исправак речи „недељне“ место „опетовне“ (школе) изостане у последњој алинеји: односно трговачких или занатлијских старешина и т. д. до краја. — Усваја се предлог бр. Дамјановића.

Перовођа чита § 61. — Усваја се са изменом речи „опетовне“ место „недељне.“

Перовођа чита §-е 63, 64. 65. 66. 67. 68. и 69. — Примају се једногласно.

Перовођа чита § 70.

Бр. Дамјановић извешћује о предлогу сомбор. учит. збора да се 5 тачка овог §-а о уписнини изостави; даље, да се 10. тачка измени овако: „Прилог од 20 фор. а. вр. у селима а 40 фор. а. вр. у градовима (варошима) за погреб самртника који жели да га сва школска деца прате.

Даље извештач извешћује о предлогу Србобран учит. збора да школска деца никада никог не прате.

Бр. Косовац предлаже, да се укине тај обичај сасвим да деца школска прате.

Председник пита које у начелу зато да шк. деца прате. — Већина је у начелу зато.

Председник износи поједине тачке на гласање. 1. 2. 3. и 4. тачка се прима; 5. тачка отпада; 6. 7. 8. и 9. примају се; 10. тачка усвојена по предлогу сомб. учит. збора; 11. тачка се прима а 12. се прима са допуном: „плаћа општина из своје благајне.“

Перовођа чита §-е 71. 72. 73. и 74. — Примају се једногласно.

Завршује се седница у 8½ часова у вече и председник заказује идућу седницу за сутра у 8 часова пре подне.

Мита Акимовић с. р.
перовођа.

Васа Ђурђевић с. р.
председник.

Аустрија.

Неки заковани уставоверац и дуалиста горко се јада у једном свом допису из Беча у „П. Лоју“ на садање држање „рајхсратске“ уставоверне већине према федеративном министарству хохенвартовом, и то овим реч'ма:

Заиста се др. Рехбауер не треба да плаши, да ће министарство овај „рајхсрат“ што пре разрешити и кући га послати. Он би за то доста зрео био, али се Рехбауер може умирити: један парлиментат, у коме влада по уставоверним журналима само једног приснаша, барона Христијана Коца има, али ипак при сваком гласању већину за се добије, један парлиментат, у коме се опозиција (токоршка већина) при сваком питању у поједине фракције расцрпити, које се затим једна против друге боре, један парлиментат, у коме један човек као што је Ласер на челу једног дела опозиције стоји — парлиментат са тако драгоценим својствима неће тако лако и лакрумно разрешити мудра влада. Подупније тешко да ће још која влада победу одржати, као што је јуче Хохенварт одржао. Не само да је предлог у погледу броја овогодишњих рекрута, који је од опозиције условно и привремено поднесен, са свима против 17 гласова одбачен, но је затим без икакве измене владин усвојен био; други пак говор барона Ласера беше право pater peccavi за одбор, који је владине предлоге претресао. Господа су се у свему помела била, тврдише о стварма, које су се доцније за неистините доказале, воље затим стављаху предлоге, странка их усвајаше, журнали исте коментираше и бранише и напоследку приповна се, да зеиљиште, на коме се влада мислила мало напасти, није целисходно. Одпочиње се са „громопуцателним“ реч'ма министарство нападати и окончава се са гласањем за исто. Ту се заклања застором дужности према држави: Регруте одобрити то је дужност, они се не одобравају министарству, него држави, рече Ласер, глава опозиције. Заиста, ова тако премудра, тако супротна и одважна опозиција заслужује, да се у један стаклен орман смести и у њему чува. Бољи расположај не може ни један министар желати. У опште оба говора барона Ласера заслужују, да их они штудирају, који су вољни учити како се једна странка води, т. ј. влади одводи. Велика тајна лежи у томе, да се прво штап над владом сломије, затим велика одпочивка и опет се на брзо према опозицији фронт направи, који се неможе подпуно схватити. Заиста би логичан закључак био, да се никако не гласа, али садања опозиција гласа и то за владу. Ова се благодарном показала према Ласеревом центруму, пошто је стилистичну измену, која се у напуштању две речи састоји, на предлог Ласера усвојила. Сада може о усвајању Ласеровог предлога говора бити, који као што је др. Пітурм ваљано приметио, није ништа друго, него само стилистична измена владиног предлога. Непријатељу се (овде дописник зацело мисли преколитавске Славене. У.) морају златни мостови градити, особито ако их он још држи за метал од мање вредности. Тиме се довршила прва неславна борба „рајхсратске“ већине против министарства хохенвартовог, које „никаква права на опстанак нема,“ али које ипак опстоји и покрај свију намишљених удара добро се валаи.

Стране земље.

ФРАНЦУСКА. Енглески листови доносе опширније извештаје о борбама верзаљске војске са устанима. Најбољи је извештај донео „Тајмс,“ који ми овде у изводу саопштавамо:

Париз, 22. марта, 6 часова после подне. Неподлежи више никаквој сумњи, да је јучерашњи судар од усташа приуготовљен и намераван био. Али овај не испаде по њиховом очекивању, пошто су се верзаљски пешаци изузимајући једну регименту — која је у критичном моменту кликнула „Живила општина!“ — храбро држали и грдном надмоћију народних гардаша одаирали. Покрај свега тога непропуштаху последњи узалудно време, него данас са много већом снагом нападоше. Око 6 часова изјутра одпоче борба, пошто је Париз прошле целе ноћи ванредно оживљен био и пошто су око 100.000 народних гардаша при свитању дана у три колоне измарширали били, и то под главним заповедништвом ђенерала Бержерета. Лева колона ишла је према Фонтенају-о-Росе, десна према Курбевоа и Верзаљу, а средња према Шевру и Сен Клуду. Код Верзаља, који беше главан предмет, нападаја, имале су се све три колоне сјединити, за ову пак намеру усташа беле најкопнетентнији људи, да је сасвим осујећена, и да је крвави сукоб устанима још много јачег уштрба нанео, од јучерашњег.

За поглавити узрок, који је допринео, да је поменуто подузеће усташа осујећено, веле да је предпоставка, да неће Мон Валеријан на усташе ватру отворити. У том уображењу продреше они до самог дохвата његових топова, и на неколико стотина корачаји пред њим поставише они своје батерије. Заповедник тврђавице пусти их колико је год могуће било, да их та нада заваркује, шта више допусти, да једно повеће оделење усташа без икакве препоне на Пантер и Роал марширa. Но кад он напоследку из својих топова отвори ватру, спопаде усташе највећа узбуђеност и забуна; у читавим гомилама враћаху се они у Париз натраг викајући. да су „издани.“ Ово узмицање одпочето је још пре 8 часова и трајало је неколико часова, за које време само њи неколицина на вођени позив хитаху у помоћ. Међу тим они, који су покрај Валеријана напред изишли били, виде, да је њихов повратак пуцњавом топова са Валеријана одсечен. Премда досад беше немогуће за истинитост последње вести дознати, по којој би Бержере са 15000 војника одсечен, Флуран — са 15—20.000 војника зарад избављења у помоћ му прискочио био — намерно се њиме сјединиo, и тако да ће обојица на борбу или на предају приморана бити, но ипак се у опште дознати могло, да је ствар комуне овим сударом јако оштећена, и да се много мање растуреној вести с противне стране, по којој би се Флуран Верзаља доченао, поверење поклонити може. Оволико се пак извесно зна, да је пре 8 часова верзаљска војска подпуно располагала тереном од Роала и Пантера до Курбевоа, и њена коваљерија гонила је по околици устанске бегунце. Одма после 8 часова угледам ја прве народне гардаше и неуређене гомиле где се у највећемереду у Париз повраћају. Улице Авени Батиноль и Шами Елизе па и сви омнибуси беху од њих препуњени

Варошке капије беху ове позатворане, докле се споља још непрестано жестока канонада чула, и тек око 10 часова пође ми за руком, да с једним вођеним лекаром кроз капију Моало пређем. Улица де Моаль беше с вођеним трупама комуне препуњена, неки се враћаху у Париз натраг, други пак лежаху у окрузима по земљи или се журише у отворене биртије. Они војници, који се у Париз повраћаху, викаху јавно на издају својих вођа, који су криви што је покушај тражаво испао, пошто су они своје војнике, под изговором да је Мон Валеријан у рукама комуне, под њега их довели. Изглед и понашање народних гардаша показују, да су јако деморализовани, и при слабој или никаквој дисциплини. Међу њима могло се видети неколико гарибалдоваца и војника из редовне војске. У једној кући наиђемо ми на два скривена официра комуне, и њихови војници замолише селско становништво да им оделе позајми, да неби због свог одела од верзаљске војске похватани били. За своје сопствено стање и положај, или о вођеном кретању њихове странке незнају они ништа друго рећи, него да су опкољени и издани. Разбојиште било је тако ранцирено, да се никако сигуран број мртвих и рањених ухватити не може, но по свој прилици биће број мртвих и рањених према броју у борбама учествовавших чета незнатан. Присталице комуне већином су у заклонима били, којима су само бомбе опасне биле, но и ове су сразмерну штету починиле.

Слабо сам виђао из пушака рањене. Око три часа после подне обустави Мон Валеријан своју ватру и видило се, да је борба у околици његовој престала била. Жандармерија јурила је тамо и амо гонећи устанске бегунце. Понашање жандармерије и верзаљских војника према заробљеним устанима не указиваше баш никаквих симпатија. Заробљеници беху свакојаким грдњама и презирањем чашћени; једнога кундачише и тројица би на месту пушкарана била, да није један ђенерал у тај мах међу војнике ступио и њима изјавио, да такове људе — као што су усташи — треба само презирати. И са самим јако рањеним устанима није се мекше и са учешћем поступало него тврдокорно грдило, и општа озлојеђеност против усташа тешко да би се у жешћој мери показати могла. Кад сам се ја мосту под Нељом повраћао, нађох исти јако од усташа поседнут. Иза барикаде на паришкој обали Сене беху четир јаке батерије подигнуте и још више доважаху улицом де Нељ. Капије беху позатваране и народни гардаши покушаваху, да се покрај ратних болничких кола натраг у Париз увуку али сва њихова напрезања осташе безуспешна.

Овомо извештају као допуну придодајемо још ово из брзојава „Дели Њуса:“

Париз, понедељак. Добегли народни гардаши причају, да је на њих са Мон Валеријана ненадно ватра просута, да су они тиме љуто нагрђени, и да су напини зуави сваког заробљеног усташа одма на месту пушкарали. Даље тврде они, да је другим путем Флуран отишао у Верзаљ, и да су под ђенералом Бержеретом у борби два коња убијена, али се ова последња вест своди на то, да су за ђенералом ишла кола са коњма, која су оба погођена била. Народни се гардаши туже на издају и неспособност својих вођа, напротив хвале се са својом сопственом храброшћу и као да нису још ни најмање клонули духом. Још се непрестано надају они, да ће редовна војска њима се побратити. Број мртвих и рањених равно се обележава, од 150 до 1500 војника. У једном званичном извештају усташа вели се, да је једна школа женске деце, која је у Нељу из цркве излазила, од „митраљеза господе Тјера и Фавра“ на комаће испарчатана, но и ова се цела вест своди на то, да је само једна једита девојчица рањена. Комуна је из освете Тјера, Жил Фавра, Пикара, Дифора, Жил Симона и Потијана у оптужбено стање поставила и њихово имање докле се пресуда над њима не изрече секвестровала. Осим тога је комуна оделење цркве од државе и секвестровање свију добара религиозних задруга једним својим декретом утврдила. Уједно се вели, да је свако наследно право укинуто. Предстојници жељезница на станици лионске жељезнице уапшену су, јер они не хтедоше по налогу комуне добивене новце на каси на управу у Фонтенеблу слати. Угља почиње јако нестајати и већ се умалење истог неупотребљавањем гаса приметило тако, да смо опет предати по улицама помрчини.

НОВИ САД, 1. априла. Као што је и програмом овд. мађистрата у прошлом броју овога листа јављено, на трећи дан ускрса освећен је темељ овдашњој српској основној школи која се зида у николајевској порти. Свечаност је обављена у присуству непрегледне мложине света; говорио је од стране свештенства госп. прота Захаријевић а у име црквено-школске општине председник јој г. градоначелник Бранковачки.

С радошћу бележимо да ће ово бити једно од најлепших школских здања, која у нашем народу постоје и признајемо свима заслуге, који се трудише око подизања исте.

И у овом погледу могу се наше општине на новосадску угледати; добре школе, то су сведочбе зрелости једног народа.

— Истог дана била је и годишња скупштина Срба занатлија у дворани српског друштва за радиност, у којој су се претресле примедбе владине на штатут задругин.

У вече је предавао о занатима у истој дворани г. проф. А. Сандић, и држао о истој теми говор г. Шербан берберин из Митровице.

— 30. ов. мес. саранисмо Јована Хадића капетана ове вароши, који после дужег боловања у 40 години живота свог, првог дана ускрса премину, оставив за собом ојађену стару мајку, супругу и петоро нејаке деце.

Покојник беше омиљена личност ради својих свестраних врлина, са којих је и заузимао тако важно место у нашој вароши. Поред своје дужности као човек, Србин и чиновник, још је гледао да и нашој нарочито драматској литератури по силама својим помогне те је и више ваљаних превода дао нашем народном позоришту.

Становништво новосадско показало је својим присуством при погребу да је покојника познавало и ценити умело.

Неможемо овом приликом претајати свога чуђења, да се нико од гг. садругова му у звању не нађе, да по обичају рекне неколико речи на опелу.

— Г. администратор патријаршије сазвао је писмом од 22. марта ов. г. средотачни саборски одбор, на 17. април, да припреми све што је нужно за што скорије продужење саборског рада.

— Из Бечa јављају, да ће демократска унија у Бечу од 1. (13.) априла т. г. у „Café Slave“ Шотенринг бр. 4. сваког четвртка држати седницу, у којој ће се нови чланови примати.

ТЕЛЕГРАМ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ“.

Пешта 1. априла. У недељу, у борби око Париза изгубише усташи (Паризлије) 225 мртвих, 435 рањених. Битка траје и даље. — Војска верзаљске владе устукнула натраг. — Комуна је дала ухапсити Бержере-а, неки веле и Делесклиза.

Новије.

Беч, 30. марта. На берзи се разнео глас, да је Тјер захвалио и да су верзаљске војене трупе под Паризом поразу претрпиле.

Париз, 27. марта. Канонада између верзаљских батерија и капије Моаљот траје непрестано. Више батаљона народних гардаша на путу су, да оне батаљоне, који се васцели дан боришe, измену. Као што се говори, данас се борило у Фобургу Сен Антоан, јер некоји батаљони нехтедоше напред ићи. Заступници разних департмана ститоше данас у Париз. Журнали паришки уверавају, да су се Лиможе, Вирзон, Тјер, Клермон, Нарбон, Марсељ и Тулуз сасвим побунили. „Монитер“ са резервом јавља, да је Делеклис данас ухапшен. Рањеници усташа због оскудице на довољној нези страшно су патњи изложени. Јавља се, да ће сутра привремени одбор повести истрагу по кућама, да би се како дочепао оних народних гардаша, који још нуз усташе неће да пристану. Тврђавице на левој обали Сене наоружане су 24-фунтаџким топовима. Десет топова бране капију Гренељ. Око 20 часова 15 минута чује се са разних страна канонада. — Ослобађење Хенрио још се не потврђује. Црква Нотр-Дам сва је опљачкана, тако исто многе приватне куће опљачкане су. У Руану конзерисао је данас Жил Фавр са ђенералом Фабрицијом.

Париз, 29. марта. На челу усташа стоје Пољаци и Гарибалдовци; џебана почиње понестајати. Очекује се, да ће владине трупе пошто пробију главни опкоп паришки на Париз јуришати. У војеним круговима држи се, да ће Париз за 5 дана на предају приморан бити.

Беч, 30 марта. „Н. сл. Преси“ јављају из Париза, да је лубарданье престало; верзаљске трупе беху слабе, да одрже заузете позиције, него се морадоше натраг повући.

Париз, 29. марта. Комуна је поново одложила нове изборе. У борби, која је у недељу била, изгубише усташи 225 мртвих и 435 рањених, члан комуне Фершорел убијен је.

Верзаљ, (истог дана.) У вече. (Званично). Ситуација се већ од три дана не мења. — У Тулузи учињен је покушај, да се барикаде подигну, једним оделењем војника осујећен је. — У Асмијеру указавше се усташе растераше владини војници ватром из пушака. Владине трупе утврђују позицију на мосту Нељ. Влада се енергично заузела, да своју намеру оствари.

Верзаљ, 30. мар. Пре подне. Јуче и данас непрекидна канонада између тврђаве Валеријана, Неља и касапа. Мак Махон преузео је данас главно заповедништво над војском. — Журнали јављају: Ђенерал Фабрице премештио је свој војени стан у Сен Дени.

Марсељ, (истог дана.) У вароши овладао је подпун мир; нарушитељи мира разбијени су и потучени; непрестано се предузимају затварања; обезоружавање иде својим током; полиција је добила ратно оружје.

Лондон, (истог дана.) „Тајмс“ јавља, да је Жил Фавр добио допуштење од Бизмарка, да може око Париза 150.000 војника прикупити.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Поштованој гг. свештеницима и осталим корпорацијама, црквеном туторству, управи гимназије и основних школа, као и свима онима, који учинише последњу почаст моме умрломе мужу Јовану Хаџићу, варошком капетану, а мени у мојој великој тузи онако лепо саучешће показаше, изричем овим јавно своју топлу захвалност.

У Новоме Саду 1. априла 1871.

Марија удова Хаџић.

Српско омладинско друштво „Зора“ у Бечу закључило је на свом седмом састанку 18. нов. (10. дек. н. р.) о. г. да се овим путем позову ниже назначени — бив. им чланови „Зоре“ — да овомало што по гласу својим сопственим признаница свакако из заборавности јошт „Зори“ дугују што скорије намире.

Новац нек се шаље г. Матији Станисављевићу (Mathias Stanisavljević. Technik).

Гдн. Милош Ракић 1 фор. И. Јовановић 1 ф. С. Стевановић 50. нов. К. Деметер 1 ф. Аца Зајфир 1 ф. Иван Вук Маринковић 50 н. Рашковић 1 ф. 50 н. С. Крестић 1 ф. Васа Крестић 1 ф. Мита Поповић 1 ф. Ј. Звекић 1 ф. Сл. Топаловић 1 ф. Виловски 1 ф. Марко Милосављевић 50 н. Б. Станковић 50 н. П. Добројевић 50 н. Аца Богдановић 50 н. Радивој Петровић 1 ф. Бранко Николајевић 50 н. Бранко Пајевић 50 н. Коста Корка 50 н. Драгутин Шоповић 1 ф. Ђорђе Радивојевић 1 ф. 50 н. Влада Ковачевић 10 фор. Бранко Пајевић 12 фор. Душан Марковић 50 н. Ника Ивановић 50 н. Милан Јевановић 1 ф. 50 ф. Михајло Марковић медик 1 ф. 50 н. М. Бастаја 50 н. Т. Ђорђевић 50 н. Јован Стевановић 50 н. Милан Лакић 1 ф. Андрија Јанковић 50 н. Ант. Јанковић 50 н.

У Бечу 15. децембра 1870.

Светолик Поповић с. р.
благајник „Зоре.“

Књижевни оглас.

Г. г. претплатницима

„ДОМАЋЕГ ЛЕКАРА“.

Овим јављамо своју господи, која су се доцније претплатила на „Домаћег лекара,“ кад је већ 1. број света угледао, да смо поново морали печатати 1. број, јер је брзо разграбљен био, те смо им тако могли тек са 2. бројем и 1. број разаслати, Ако дакле који од г. г. претплатника још до данас није добио 1. и 2. број „Домаћег лекара,“ то нека буду уверени, да је уредништво настајало да се уредно разашље, и да погрешка може само у томе бити, што или није последња пошта назначена код мањих места, или да је лист гдегод на пошти заостао. Зато молимо сваког г. претплатника, који још није добио „Домаћег лекара.“ да нам у отвореном писму јави, те да му се одма лист пошље, јер нама је највише од тога стало, да сваки ко се год преплати и лист уредно добија.

Уједно позивамо све и сваког, ко се још жели претплатити на „Домаћег лекара“ да што пре учини, да би избегли забуну у шиљању, и да би себи посао олакшали, јер је наше време нама драго, а што је најглавније то је што доцније већемо моћи свакоме све бројеве послати, почем ће се сваки онолико у будуће печатати за колико се је претплатило. — А „Домаћи лекар“ трудиће се да задовољи очекивање својих претплатника-читалаца.

Г. Г. претплатнике молимо, да нам претплату у наплаћеном писму шаљу, и ако је из Србије у злату или у сребру шаљу, да имају доброту да се обзиру на свагдашњи течај брже.

Уредништво „Домаћег лекара.“

НАША ЗЕМЉА.
ЧИТАНКА ЗА НАРОД.

по др. Ф. Стаму посрбио Стеван В. Поповић срп. народ. школа известилац. У накладе Јовановића и Павловића у Панчеву.

Када су Јовановић и Павловић огласили да су основали штампарију, и да су намерни издавати популарно научна и забавна дела за одрасле и децу; сматрао сам да је дужност сваког српског писца, да са своје стране колико може допринесе остварењу ове родољубиве намере, те да отуд буде што веће користи по наш народ — и тим поводом поникла је књига „Наша земља“ коју овим огласујемо.

Ову књигу написао је далеко чувени немачки популарни писац Др. Ф. Стам у виду читанке за народ а издало ју је „Друштво за распростирање књига за народ.“ У књизи се описује наша земља и све што је на њојзи и изнад ње, казују се закони природе који владају светом и нашом земљом, описују се унутарњост и постанак наше земље, описује живот биља, животиња и човека — казују се вечите истине до којих су природне науке мучним испитивањем дошле, али се то овде казује лако, појмљивим а опет поучним начином, тако да то може разумети свако, коме је бог дао здраве памети, да може мислити о оном што чита.

Ту књигу превео сам на српски и удесио сам је да и у нашем језику буде забавна али уједно и поучна читанка за сваког који уме читати.

Пошто је ова књига удешена да распростире здраве назоре и корисне науке у свим слојевима нашега народа, увдам се да ће добро доћи свакоме, који је рад да се из књиге чему лепом и корисном поучи. Но ова поука може само тако сигурно продирати у народ, ако се око ширења ове књиге заузму сви пријатељи народне просвете, особито они који су на то по свом положају најбоље позвани — а то су народни учитељи и народни свећеници.

Читанка ова подељена је у две свеске и цена јој је тако стављена да је може свако набавити.

Ако се народ живо одазове овоме подузећу онда ће и писци моћи писати и издаваоци издавати за народ корисне књиге, те ће се моћи и у нас временом у свакој кући наћи мала књижица корисних и забавних књига — али ће нам онда и куће боље цветати и напредовати.

У Будиму.

Стован В. Поповић,
уредник „Срп. нар. Школе,“
и срп. народ. школски известилац.

Кад смо установили нашу штампарију имасмо пред очима једино унапређење народне књижевности. Ми се тога ради одма стависмо у преговоре с многим нашим ваљаним књижевницима, од којих нам први брат Ст. В. Поповић своје дело у накладу даде.

Да је ово дело ваљано, говори име писца и преваћача, и с тога се смело надамо, да ће ова књига у народу, за који је и писана онаког одзива наћи, како не бисмо морали на по пута стати, већ с добрим успехом охрабрени, приступити издавању и других по народно образовање корисних дела, која већ од дотичних писаца откуписмо.

Ми књигу ову не издајемо на претплату, као што је у нас на жалост обичај; ми је у велико већ штампамо и продаваћемо је готову. Ми дакле не тражимо поверење у публици што се новца тиче, али морамо и ми молити, да она и од нас то не захтева.

Књига стаје 50 новчића а биће 10—12 табака велика.

На сваких 10 књига иде једна на дар.

Наруџбине се извршују најтачније с платом у наточ (per Nachnahme). Ако је најмање 10 књига наручено, плаћамо ми поштарину.

У Панчеву, 18. марта 1871.

Јовановић и Павловић.

Ред пловидбе.

ДОЛЕ:

Из Пеште у Нови Сад сваки дан у $6\frac{1}{2}$ сах. из јутра.

Из Пеште у Земун и Београд сваки дан осим четвртка у $6\frac{1}{2}$ сах. изјутра.

Из Пеште у Оршаву и подунавске кнежевине (с променом лађе у Оршави) средом у $6\frac{1}{2}$ сах. из јутра.

Из Земуна у Оршаву четвртком из јутра, из Београда недељом изјутра.

ГОРЕ:

Из Новог Сада у Пешту сваки дан у подне.

Из Београда и Земуна у Пешту, сваки дан осим петка, и то: из Београда у 6 сах., а из Земуна у 7 сах. изјутра.

Из Оршаве у Пешту петком у 5 сах. изјутра.

Из Оршаве у Београд понедељником у 5 сах. изјутра.

Из Цариграда у Оршаву, Београд, Земун и Пешту уторником. —

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Пешта, 30. марта. Радња са пшеницом беше данас обилатија али по повишеној цени; поводу беше боља, воденице се од куповања уздржаваху само је цена пшеници у 10 нов. према цени предпрошле недеље скочила. Обрт је изнео 25000 мерова. Раж без икаква пролаза, кукуруза у 5 н. јевтинији, јечам задржао цену, зоб тако исто.

Званично обележене цене продаје биле су ове:

Пшеница потијска: 86 фун. лопија 6 ф. 10 н. 86 фун. 6 ф. 25 н. 85 фун. 6 ф. 17 и по н. 85 и по фун. 6 ф. 20 н. 88 фун. 6 ф. 50 н. 87 фун. 6 ф. 37 и по н. 83 фун. 5 ф. 75 н. Све на три месеца исплаћивање. — Пештанска: 85 фун. 6 ф. 7 и по н. 87 фун. 6 ф. 86 фун. 6 ф. 30 н. 87 фун. 6 ф. 40 н. Све на три месеца исплаћивање. — Подунавска: $83\frac{3}{4}$ фун. 5 ф. 85 н. на три месеца. — Бачка; 83 фун. 5 ф. 82 и по н. на 3 месеца. Све на полске центе.

Јечам: 72 фун. 2 ф. 45—50 н. све за готово.

Кукуруз: 2 ф. 77 и по н. до 2 ф. 80 н. све за готово.

Кудељно семе: 700 мер. 60 фун. тешко по 3 ф. за готово.

Извештај

Панчевачко штедионице за месец март 1871.

Примање.

Готовина за 1. марат 1871.	ф.	18.388.80
Улози	„	60.619.56
Уплаћене менице	„	73.764.—
„ „ вересионичке заједнице	„	13.150.—
Уплаћене вађевине	„	1.085.33
Есконта меница	„	2.874.37
Есконта меница вересионичке заједнице	„	757.64
Камате зајмови на непокретности	„	157.53
Четир веровника	„	53.668.49
Наруџбине	„	276.27
Камате на вађевине	„	13.10
Наплаћени трошкови	„	13.41
	ф.	224.769.50

Издавање.

Враћени улози	ф.	60.554 63
Камате на улоге	„	207.24
Есконтоване менице	„	127.298.17
Есконтоване менице верос. заједнице	„	33.650.—
Вађевине	„	560.—
Један дужник	„	4.26
Намештај	„	62 50
Наруџбине	„	308.65
Плата	„	246.66
Трошкови	„	220.31
Готовина за 1. април 1871	„	1.657.08
	ф.	224.769.50

Панчево, 5. априла 1871.

Панчевачка штедионица.

Курс од 31. марта.

Сребро — — — — — — — —	122.75
Дукати — — — — — — — —	5.91

ОГЛАСИ.

Бр. 293 Civ. ex 1871.

Објава.

Од стране суда слоб. крал. вароши Новог Сада овим се до јавног знања ставља, да је овдашњи становник ИЛИЈА СОМБОРАЦ по гласу смртовнице дне 20. новембра 1856. овде у Новоме Саду без опоруке преминуо, и даје после себе по гласу нађевника кућу овде у Новоме Саду лежећу под бр. 1672 оставио.

Позувају се дакле сви они, који право наследства на предозначену кућу имају, да то право своје за 45 дана од дана трећег увршћења објаве ове у листу овом рачунајући суду овом пријаве тим известније, што ће се у противном случају и по истечењу тога рока по слову §. 580 п. н. поступити, и потоме речена посмртина на дотичног надследника реченог покојника Илије Сомборца у грунтовници превести дати.

У Новоме Саду дне 20. фебруара 1871.

ИЛИЈА ВУЧЕТИЋ, бележник. 1—3 варошки судац ЈОВАН РАДОВАНОВИЋ.

Стечај.

Код мађистрата сл. кр. вароши Новога Сада отвара се стечај на ново установљено место првог петкапетана, с којим је званијем скончана плата од 900 фор. а. вр. на годину.

Од просилеља се иште, да су свршени правници и да су вешти у говору и на перу у српском, мађарском и немачком језику.

Рок стечају траје до 1. маја по новом календару.

Из главне скупштине мађистрата и представништва сл. кр. вароши Новога Сада, држане 4. и 5. априла 1871.

Илија Вучетић бележник. 2—3 Стефан Брановачки градоначелник.

ОБЈАВА.

Од стране обштине Фелдварца, јавља се овим до свеобштег знања, да ће обштина ова своја собствени 30 диштриктски лапаца салашке ораће земље, на основу вишег одобрења, 4. маја по рим. кал. 1871. пре подне у обштинској кући, а случајно и на самом лицу места, путем јавне дражбе и то за готове новце, највише обећавајућим на вечита времена продати, — при пресису земље сви ће и остали трошкови искључиво купца се тицати.

Имамо оде још овом приликом приметити: да ће други овогодишњи фелдварски вашар 7. јунија одржавати се, а не јулија, као што је у пређашњој некој објави погрешно стављено, — трећи пак вашар држаће се као што је већ јављено 22. августа.

Дато у Фелдварцу 29. марта 1871.

1—3 Поглаварство Фелдварско.

Стечај.

Код овдашње творнице петролејске рафинерије отворено је место комерцијалног управљача, коме је у дужности, да води књиге и преписку друштвену. Са местом овим скончана је годишња плата од 1200 ф. а. вр. и 3 проц. од чисте друштвене добити.

Потражиоци нека своје молбенице најдаље до 13 (25.) априла пошљу.

У Земуну 23. марта 1871.

Управљајући одбор земунске петролејске рафинерије.

2—3

Опомена!

Вуковарско српско невачко друштво и г. Павао Телечки свећеник у Српској Неузини опомињу се овим јавно, да ће се, ако до последњег маја о. г. не пошљу прилога на чланство невачке заједнице за год. 1870. и 1871. из заједнице брисати.

Из 79. одборске седнице панчевачког српског црквеног невачког друштва 4. марта 1871.

Српска невачка заједница.

ДУЋАН „КОД ШАРЕНЕ МАЧКЕ“ у дунавској улици, издаје се под кирију **са рафоки**, или, **без рафока**, и **са свом опремом** дућанском.

У Новом Саду 1. априла 1871.

СТЕВА РАТКОВИЋ
1—2 код „сребрне руке.“

НА ЗНАЊЕ!

Долуподписани узима себи слободу поштованој публици нарочито г. економима на знање ставити да је себи из најбољи енглески фабрика

СТОВАРИШТЕ

РАЗНИХ ВРСТА МАШИНА

за земљоделије као за вршење велики са паром, даље са коњима за сејање, за кошење траве и ране, крушење кукуруза, ветрењача по најновијој конструкцији које уједно здраво и добро семе од хрђавог и ситног дели, да при првом решетању одма за продају готово буде, и тако свију других разних за земљоделије машина и за кућевне потребе као роља и машина за прање кошуља по најјефтинијој цени пошт. публици и г. економима ставити може.

Умољавам пошт. г. економе при потреби такове робе да би ме са њиовим поверењем при куповању почаствовали, с моје стране пак уверени могу бити да ћу их најсолидније и најколантније послужити и сваком купцу слободно стои оне потребне машине који би за себе какову тео практичној проби ставити.

Уједно узимам себи слободу поштованој публици до знања ставити да сам са дозволењем кр. министарства продају барута за лов као него за цепање мајданског камења на себе узео, са највећим поштовањем себе препоручујући остајем ваш поштователь

К. С. БОКШАН
2—3 у Новом Саду у главној улици бр. 862. код „златног јагњета.“

ПРАВЕ АМЕРИКАНСКЕ

ШИВАЋЕ МАШИНЕ

од

ВИЛЕР и ВИЛЗОНА и ЕЛИЈАСА ХАО-А
(Wheeler & Wilson und Elias Howe)
У ЊУЈОРКУ
„ЗА ДОМАЋУ ПОТРЕБУ“

могу се по фабричну цену са 5 година гаранције добити код

М. ГЕЛИНА
код „белог лептира“
2—3 **У НОВОМЕ САДУ.**

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

Е. ШТАЈНБЕКА У БЕЧУ,

VI. ср. Мариахилфштрасе бр. 77.

препоручује своје стоваришта свију врста кованог и ливеног гвожђарског еспава као и од челика бесемерског, лима (тенечка) белог и црног, туча, томбака, бакарне пакфонске и гвожђане жице, цинков лим, оловно, цин, ексера машински и ковани свију врста, шрафова прести и пажентирани, турнија, коса, српова, кесира, ланаца, алата ручни за браваре, столаре, тучаре и стругаре, све што треба за окивање при здањима и т. д. фуруна и гвоздених огњишта од ливеног гвожђа и лима; надгробних крстова, нујњског, посуђа калајисаног и некалајисаног сваке врсте, кованог и ливеног разног украса. За торбарске и све кожне галантеријске занате, као: браве и окове на сандуке и путничке торбе, тучни ексери, пређице и клинци; теразија и стругарске машине, точила, камените цигље и (шамоте).

Осим овде споменутих производа, имам у стоваришту и разна друга еспапа који у моју струку спадају, а које не би имао, те ћу најјефтиније увек брзо, на захтевање набавити.

1—3 Ко захте, послаћу му ценовник.

Уредник издаватељ др. Свет. Милетић. Одговоран уредник Стеван Поповић. Српска штампарија дра Јована Субботића у Новом Саду. 1871.